1854. EEN EN DERTIGSTE JAARGANG. N°. 40.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op **Woensdag** en **Zaturdag.** De prijs is per *drie maanden* te Assen *f* 1.60, buiten Assen franco per post *f* 1,75.

ZATURDAG 20 MEI.

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels **75** cent en voor elken regel meer **10** cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Covrant wordt een BIJBLAD gratis uitgegeven.

De COMMISSARIS DES KONINGS in de provincie *Drenthe* maakt aan de landbouwers in dit gewest bekend, dat er in October van dit jaar eene koninklijke Nederlandsche Tentoonstelling van Landbouw te *Arnhem* zal plaats hebben, en dat het Programma van die Tentoonstelling o. a. ook in de Bureaux van het Provinciaal Gouvernement *te Assen* kan worden ingezien; wordende de landbouwers in dit gewest uitgenoodigd, om door eene ruime inzending van voorwerpen tot die Tentoonstelling, van de algemeene belangstelling te doen blijken.

ASSEN, 15 Mei 1854.

De Commissaris des Konings voornoemd:
DE VOS VAN STEENWIJK.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der gemeente *Assen* doen te weten, dat ter Secretarie dezer gemeente voor een ieder ter inzage is nedergelegd een exemplaar der circulaire van het Hoofdbestuur der Vereeniging *„Het Metalen Kruis”* te 's Gravenhage in dato 31 Maart jl., waarbij de belangstellenden worden uitgenoodigd tot het verstrekken van bijdragen voor een door die vereeniging binnen *Amsterdam* opterigten Nationaal Gedenkteeken, ten einde het aandenken aan dat *Kruis* voor het nageslacht te bewaren.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS maken voorts bekend, dat tevens ter Secretarie eene lijst zal voorliggen, waarop voor het doen van bijdragen kan worden ingeteekend.

ASSEN, den 15 Mei 1854.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
De Burgemeester, H. J. OOSTING.
De Secretaris, KIJMMELL.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

18 *Mei.*

„Binnen 14 dagen zullen er gewigtige gebeurtenissen plaats hebben!” is nu de voorspelling der dagbladen, en daaraan kan men wel geloof hechten. De Meimaand is er — het terrein des oorlogs wordt dagelijks beter — het ijs is verdwenen — de strijdmagten, zoo te land als ter zee, naderen elkanderen hoe langer zoo meer en het bevel, althans te St. Petersburg, is gegeven, om met kracht te beginnen en zoo mogelijk een grooten slag te slaan. 't Schijnt echter, dat de Turken niet zoo zeer belust zijn, om aanvallend te ageren, althans Omer Pacha gaf bevel aan de commandanten van Silistria en Rutschuk, om zich tot een verdedigend stelsel te bepalen.

In Polen trekt Rusland een nieuw legercorps te zamen van 50,000 man, terwijl Petersburg als het centrum is aangewezen van een ander leger, 't welk alleen moet dienen, om die hoofdstad voor een onverhoedschen aanval te beschutten, indien zij door eene mogelijke verovering van Kroonstadt of door de inbezitneming van Finland ernstig mogt worden bedreigd. De Newa wordt bedekt met vestingwerken en het is onmogelijk, om de troepen, die langs hare oevers en in hare nabijheid geposteerd worden, onder dak te brengen. Men laat ze op straat kamperen.

Op den 5 Mei j.l, hield de Keizer en de Keizerin eene revue over 40,000 man, die gecommandeerd werden door den Groot-Vorst Troonopvolger. Of de Keizer er lijdende uitzag, wordt nu niet gemeld. Men weet anders, dat de dagbladen hem gedurig ziek melden. Z. M. was hoogst tevreden over de houding en bedrevenheid dier troepen.

Silistria, zooals wij reeds aanmerkten, zal weldra een krachtigen aanval hebben te verduren. Prins Paskewitsch en Gortschakoff zijn voor die stad aangekomen, ten einde het beleg der sterkte te bespoedigen, en steeds bombardeert men die stad door 80 stukken geschut. Velen voorspellen dus, dat de vesting spoedig zal vallen.

Prins Paskiewitsch heeft op 27 April j.l. een besluit genomen, waarbij wordt bepaald, dat: 1o. op alle vaartuigen, voerende Fransche of Engelsche vlag, *embargo* wordt gelegd; 2o. elk onzijdig vaartuig, met graan beladen, binnen 8 dagen naar de Zwarte zee moet vertrekken; 3o. dat de bepaling van artikel 2 ook betrekking heeft tot de Grieksche vaartuigen, en 4o. dat, na het verloopen van dien tijd, alle onzijdige schepen, die dan nog in den Donau bleven, uit zorg voor hunne eigene veiligheid, tot Brailow zullen worden begeleid en aan hen daar eene geschikte plaats zal worden aangewezen.

Nopens de Oostzee-vloot verneemt men weinig belangrijks. Zij bevond zich, volgens de jongste tijdingen op de hoogte van Gothland bij het fort Oen.

De geallieerde vloot in de Zwarte zee was op 28 April te Sebastopol zigtbaar, oostelijk zeilende. Men zeide, dat eenige schepen daarvan waren afgezonden, om de Russische vestingen Redbikale, Suckumkale en Anapa te vernielen.

De Russische vloot blijft steeds te Sebastopol.

Oostenrijk heeft Rusland weder dringend verzocht, om de Donau-Vorstendommen te ontruimen. De Parijsche beurs was over dat verzoek zeer verheugd, doch welligt zonder voldoende redenen. Volgens sommigen toch, is die veelbesprokene Nota van Oostenrijk niets anders, dan een antwoord op Rusland's mededeeling, dat het klein Wallachije ontruimde. In dat antwoord zegt de Oostenrijksche Regering, dat de ontruiming van Klein Wallachije haar niet voldoende was en dat Rusland de Vorstendommen geheel behoorde te ontruimen, als het de wenschen der Mogendheden wilde bevredigen. Waarlijk geen nieuws! De Franschen vonden dat ook en hebben daarom misschien de vrijheid genomen, den inhoud te veranderen en wel in een ultimatum, dat zeer zeker eene oorlogsverklaring tengevolge zou hebben, of die welligt reeds bevatte. Er zijn zelfs menschen, ongeloovigen als ze zijn, die beweren, dat er in 't geheel geene Nota is geschreven of verzonden, maar wel een brief van de Oostenrijksche Regering, waarin zij den Czaar berigtte, wel te hebben ontvangen de mededeeling, dat Klein Wallachije zou worden ontruimd.

Pruissen weifelt steeds tusschen het Oosten en het Westen. De natuurlijke politiek bindt het aan den Czaar — papieren protocollen aan het Westen. Is het welligt door natuurlijke, schriftelijke en mondelijke mededeelingen niet vrij in zijne keus — openlijk keurde het te sterk de Staatkunde van den Czaar af, om krachtdadiger ten zijnen gunste op te treden. Pruissen wil Oostenrijk niet verlaten en Oostenrijk wil het Westen trouw blijven, doch Oostenrijk begeert niet voor het Westen in 't harnas te treden, en Pruissen weerhoudt zich met moeite, om het zwaard te trekken voor het Noorden.

„Pruissen — zoo roept Rusland — betaalt, door neutraal te blijven, slechts een gedeelte van zijne schuld aan den Czaar. Napoleon I verdeelde Pruissen op de kaart onder zijne Generaals en de Czaar werd te Tilsit zijn redder. Zes jaren later werd het ten tweede male door Rusland voor zijn ondergang bewaard.”

De Oostenrijksche pers vaart steeds hevig uit tegen Rusland, doch de half officieele is voorzigtiger in hare mededeelingen en beschouwingen. Dat Rusland op de Oostenrijksche grenzen een leger zou bijeentrekken van 70,000 man, wekt vooral den toorn der pers. Of dat laatste wezenlijk het plan is van Rusland, is echter nog onzeker.

De jongste telegraaf uit Weenen meldt, dat er eene nieuwe ligting zal plaats hebben van 95,000 man, doch zegt tevens, dat de vredelievende toestand tusschen Oostenrijk en Rusland daardoor nog niet is verstoord. Van eene andere zijde wordt berigt, dat de Westelijke Mogendheden zeer zeker eene Nota aan Oostenrijk en Pruissen zouden rigten, met de bepaalde uitnoodiging, om tot het verdrag van 10 April toe te treden.

19 *Mei.*

Nopens het verdrag tusschen Oostenrijk en Pruissen lekt dagelijks meer en meer uit. Het schijnt, dat daarin ook eene bepaling voorkomt, ten doel hebbende, om den Sultan te bewegen tot geheele emancipatie der Christelijke bevolking van zijn Rijk. Dan zou Ruslands eisch zijn weggenomen, en men kon den Czaar met verdubbelden aandrang bewegen om vrede te maken.

Uit Constantinopel ontvangt men het berigt, dat Prins Napoleon aldaar op Mei-dag aangekomen, aan zijn paleis afgestapt, en door het Fransche gezantschap ontvangen is, en dat hij twee uur later reeds audientie had bij Z. H. Abdul Medjid. Men ziet, er was haast bij 't werk, en ook de Sultan handelde als met stoom. Hij bragt den Prins op den volgenden dag eene contra-visite. Dat was nog nooit gehoord — de Sultan een bezoek afleggende bij iemand, die hem zijne opwachting maakte. Onder menigen deftigen Turkschen baard hoorde men dan daarover ook een ontevreden gemompel, maar de hoogwijze Muselmannen zullen nog wel erger redenen vinden tot innigen spijt. Het is nog slechts een begin van het aanbrekend tijdvak voor Christelijke beschaving en zeden en gebruiken.

De Sultan beantwoordde Napoleons toespraak in 't Fransch, ook al tot bitter ziels-verdriet van de schriftgeleerden, die de verpligting, ja het verlof daartoe niet in den Koran kunnen vinden. Intusschen is het toch een gevolg van de oorlogs-verklaring aan den Czaar, waartoe zij in dien Koran het bevel opspoorden.

Het eerste, wat Abdul-Medjid zeide, was: „ik ben een vriend van vooruitgang!” — „Accoord,” antwoordde Napoleon. Verder verzekerde de Sultan, dat hij zijne onderdanen wilde vrij maken, zoo als de Westelijke Europeesche Potentaten de vrijheid gunden aan hunne volkeren.

Op denzelfden dag gaf de Prins een banket aan hooge Fransche en Turksche personaadjes, en een toast op den Sultan instellende, zeide hij: „wij zijn hier gekomen, mijne heeren! om dien Vorst opregt en met kracht te verdedigen.”

De Fransche Prins zal nog eenige dagen te Constantinopel feestvierende vertoeven, en als op 8 à 10 Mei de Hertog van Cambridge en de Maarschalk St. Arnaud ook in die hoofdstad zijn aangekomen, zal het banketteeren welligt nog op grooter schaal en met nog meerder geestdrift worden voortgezet.

Na het banket, waarvan wij zooëven spraken, was er *receptie*, en na de receptie *groot bal!*

Middelerwijl brandden te Constantinopel in den nacht van 4 op 5 Mei 2 à 300 huizen af. Prins Napoleon en al de Fransche officieren, en het scheepsvolk van de Rolland hielpen ijverig blusschen, zelfs zoo ijverig, dat de kleederen van den Prins hier en daar verzengden. Dat baarde nu eens geen ergernis, maar verwondering. Zoo gaat het hier en ook in Turkije: tevredenheid en smart wisselen elkander af. En toch zijn er schriftgeleerden, die in de hulpvaardigheid der ongeloovigen kwaad zien. Deze — zeggen zij — dringen ons materiele weldaden op, ten einde ons later zedelijke voorregten te geven, die wij niet wenschen.

Wij hebben het meermalen gezegd: de Oostersche kwestie keert vele dingen het onderste boven. De Sultan brengt eene visite in eens anders woning. — Constantinopel heeft banketten en bals. — Koningin Victoria verlaat haar paleis en bezoekt een ambassadeur, — en welligt zullen de Oostenrijksche Keizer en Keizerin ook verschijnen op het feest, dat de Engelsche gezant te Weenen, lord Cowley, aan den Franschen gezant zal geven!

Terwijl alzoo te Constantinopel feestredenen, toasten, muzijk en dans worden gesproken en gehouden, bombardeeren de Russen Silistria, en het is hoogstwaarschijnlijk, dat zij de vreugdedagen in het oude Stamboul een langen duur toewenschen.

Waar de Oostzee-vloot is, weet niemand. 't Is altijd: ra, ra, waar is zij. Elken dag antwoord, en altijd mis. De vloot der geällieerden in de Zwarte zee heeft het voornemen, om eenige plaatsen aan de kusten te vernielen, en de Russische blijft hardnekkig achter de haven-muren van Sebastopol.

En hoe is het met Griekenland?

Men zegt, dat dit Koningrijk tegen de helft van Junij zal bezet worden door 5000 Franschen en 10,000 Engelschen. Voor Griekenland schijnen de Engelschen betrekkelijk meer manschappen disponibel te hebben, dan voor de Vorstendommen. Het eerste heeft voor een Engelsch oog ook meer waarde. Koning Otto wordt zoodoende met de zaak verlegen. Hij wenscht Oostenrijk's hulp, maar deze verbindt daaraan voorwaarden, die moeijelijk zijn na te leven. Griekenland moet dus volstrekt neutraal blijven, maar als het dat bleef, zouden Engeland en Frankrijk er niet komen. Zijn ze er eenmaal, dan zou koning Otto dwaas handelen met de Oostenrijkers te roepen. Want aan deze de taak op te dragen, om op kosten des Lands een oog te houden op de Engelschen en Franschen, terwijl deze de Grieken bewaakten, zou toch eene dure en welligt ook nog onmagtige veiligheids-wacht zijn. De Grieksche Monarch zit ter dege in de Oostersche pekel.

Wat wil Pruissen?

Dat blijft de groote diplomotieke vraag en deze wordt van te meer belang, daar Oostenrijk zich steeds meer en meer wapent. Keizer Frans Jozef schreef, zooals wij weten, eene ligting uit van 95,000 man en het bevel tot mobiel-verklaring der legers van Gallicie en Italie heeft groote beteekenis. Het eerste zou Rusland bedreigen — het tweede een oog houden op het Fransche kamp te Marseille.

De Prins van Pruissen zou aan zijn broeder, den Koning, hebben beduid, dat hij zich liefst buiten de zaken hield, wijl hij te anti-Russisch was, om te handelen volgens de politiek van het Pruissische kabinet.

Eindelijk is het proces-Rossi te Rome geëindigd en twee der beschuldigden aan den moord van dien Staatsman zijn ter dood veroordeeld. Die beide sujetten heeten Luigi Grandoni en Sante Constantini. Het blijkt, dat bij 't lot werd beslist, wie Rossi zou vermoorden. Verder zijn er nog 4 personen tot levenslangen, 2 tot 20jarigen en 3 tot 15jarigen dwangarbeid veroordeeld. 't Hof van appèl moet echter eerst dit vonnis beoordeelen. Daar men verzekert, dat de Prins van Canino, bloedverwant van Napoleon III, in deze afschuwelijke historie is betrokken, gelooft men, dat de Paus aan eenige der schuldigen genade zal bewijzen.

Keizer Soulouque wordt weer zeer oorlogzuchtig tegen de Dominicaansche Republiek.

Wij deelen nog de volgende berigten mede:

Een berigt uit Stettin van 15 Mei meldt, dat de Russische vloot van Helsingfors is opgebroken, om zich met het in de haven van Kroonstad liggende eskader te vereenigen.

Volgens de jongste berigten uit Petersburg zou de Keizer andermaal en wel bedenkelijk ongesteld zijn. De stemming aldaar was zeer gedrukt, daar elk inwoner met inkwartiering overladen is.

Volgens een brief uit Galatz van 4 Mei zijn de Russische kustbatterijen aan de Sulina-monding door eene afdeeling der vereenigde vloten geheel vernield.

Eene telegrafische depêche uit Petersburg van 12 Mei meldt: Zooeven is een manifest des Keizers verschenen, waarbij eene buitengewone ligting voor de land- en zeemagt binnen vier weken wordt bevolen.

De Fransche *Moniteur* bevestigt het berigt der onmiddelijke ligting van 95,000 man Oostenrijksche troepen. Het blad zegt, dat het daarbij verschenen manifest ten duidelijkste de bestemming dier nieuwe ligting aantoont en dat de maatregel te Weenen een diepen gunstigen indruk heeft gemaakt.

Volgens geruchten zouden de Turken op de Russen overwinningen behaald hebben bij Nicopoli en Radova.

De Weener conferentien zullen, volgens de grondslagen van de nieuwe Engelsch-Fransche en Oostenrijksch-Pruissische tractaten van bondgenootschap, hervat worden.

Volgens eene uit Weenen ontvangene depêche heeft vorst Daniëlo van Montenegro eene nieuwe proclamatie gerigt tot de Christenen in Herzegowina, waarin hij hen tot moord en plundering der Turken aanzet. Den 4 of 5den Mei moet bij Giurwitch een ernstig treffen zijn voorgevallen, waarbij aan beide zijden veel verlies moet geleden zijn; de bijzonderheden ontbreken nog.

Bij een geacht handelshuis te Londen is 17 dezer de tijding ontvangen, dat het Engelsche stoomschip *Tiger* nabij Odessa op de kust is vastgeraakt, en dat de bodem met bemanning door de Russen is prijs gemaakt.

Eene nieuwe nota, nog krachtiger dan de laatste, is door de gezanten van Engeland en Frankrijk, ter zake van den Griekschen opstand, aan Koning Otto ingediend.

Wat den Griekschen opstand betreft, komen alle berigten daarin overeen, dat men hem zoo goed als bedwongen mag beschouwen.

De *Alg. Z.* bevestigt, hetgeen voor eenige dagen is gezegd, omtrent de nota, die door het Weener kabinet naar Petersburg is gezonden, waarin zou zijn betoogd, dat een aanval op de Balkanlinie of de overtogt van den Donau in Servie als een *casus belli* door Oostenrijk zou worden aangezien. Rusland had daarop geantwoord door het bevel, om 70,000 man op de Oostenrijksche grenzen te verzamelen; bijna ter zelfder tijd zou hierop van Weenen order zijn gegeven, tot de daarstelling van 3 legerkorpsen, elk van 30,000 man, op de Russische grenzen. Volgens de *Nat. Z.*, wachtte men te Weenen eene opeisching van Petersburg, om bepaald te verklaren hoe Oostenrijk's stelling op den duur zou wezen. Zijn deze laatste berigten alle waar, dan mag men niet ontkennen, dat de houding tusschen Rusland en Oostenrijk telkens meer gespannen wordt.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

TWEEDE KAMER DER STATEN GEN.

Gelijk wij reeds gemeld hebben, zijn in de zitting van 15 Mei, de artt. 1 tot en met 6 der concept-armwet aangenomen, nadat een amendement van den heer *ten Cate* op art. 2 was verworpen.

Op art. 7 heeft den heer *v. Heiden Reinestein* voorgesteld, om de instellingen eener kerkelijke gemeente, bestemd voor

de armen eener bepaalde godsdienstige gezindte en vanwege die kerkelijke gemeente geregeld en bestuurd, vrij te stellen van de verpligting, om de bepalingen betreffende hare inrigting en haar bestuur mede te deelen aan het gemeentebestuur. Dat amendement werd verdedigd door den voorsteller en bestreden door de heeren: *v. Reede*, *Veening*, *v. d. Brugghen*, *Mackaij*, *Wintgens* en *Thorbecke*, welke laatste tevens aantoonde, dat het artikel tot niets anders strekte, dan tot eene nutteloozе vexatie.

In de zitting van 16 dezer is, na eene uitvoerige discussie, het amendement van den heer *van Heiden* met 52 tegen 13 stemmen verworpen, en het artikel met 35 tegen 30 stemmen aangenomen.

Op art. 10 zijn drie amendementen voorgedragen, o. a. een van den heer *van Heiden*, hetwelk wij hebben medegedeeld. Deze amendementen zijn verworpen en is daarop het artikel aangenomen, gelijk mede het geval is geweest met de artt. 11, 12 en 13.

Den 17en zijn de artt. 14 tot en met 19 aangenomen, nadat een paar amendementen waren verworpen; daarna zijn de beraadslagingen over het 2e hoofdstuk: van de ondersteuning der armen en het domicilie van onderstand geopend. De heer *van Lennep* verklaarde zich in het algemeen tegen het stelsel van domicilie van onderstand. De heer *van Golstein* wil het *werkelijk* verblijf als domicilie van onderstand aangenomen hebben.

Den 18 dezer zijn de algemeene beraadslagingen over hoofdstuk II van de wet op het armbestuur voortgezet en ten einde gebragt. Daarop worden de artt. 20 tot en met 26 aangenomen.

Op nieuw zijn in Friesland 73 runderen, door longziekte aangetast, gedood. Totaal sedert Dec. 1849 10,800.

— Een boerenknecht te Holthone, gemeente Gramsbergen, (Overijssel) des avonds laat voor eene koe, die gekalfd had, zaad uit de kist willende nemen, vatte een daarin verborgen persoon bij de haren. De knecht had tegenwoordigheid van geest genoeg, om de kist oogenblikkelijk digt te slaan en den boer en eenige buren ter hulp te roepen; waarop men den indringer vrij onzacht de deur heeft gewezen.

— Men schrijft van Oostzaan, dd. 15 Mei: *P. B....*, een oppassend jong mensch, daglooner van beroep, was gisteren gehuwd en heden naar zijn vaders woning, eene der poedermolens gegaan, om nog eenige hem toebehoorende zaken naar zijne reeds betrokken woonplaats af te halen; onder deze bevond zich ook een jagtgeweer, waarop zich nog een schot bevond, dat daarop reeds weken lang gestaan had. Onder vele vruchtelooze pogingen, om dit schot van het geweer te trekken, is het plotseling afgegaan en heeft den ongelukkige juist in het hart getroffen, zoodat hij terstond dood is nedergevallen. — Nog geen vier jaren geleden was de nu in wanhopige droefheid verkeerende weduwe met een even oppassend en braaf jongeling, die mede op de jagt door een dergelijk noodlottig toeval den dood vond, verloofd.

— Uit Winschoten wordt aan de *Utr. Ct.* geschreven: „Men heeft onlangs in de dagbladen melding gemaakt van een *congres* van molenaars, hetwelk te dezer stede onder voorzitting van den heer *Jan Freerks Zijlker*, lid van de Tweede Kamer der Staten Gen., zou plaats hebben. De juiste toedragt der zaak is deze: den 22 April jl. zijn de molenaars in deze omstreken door dien heer opgeroepen, ten huize van den kastelein *E. van Dijk*. De heer *Zijlker* heeft toen mededeelingen gedaan nopens het aanhangige wetsontwerp, houdende wijziging der belasting op het gemaal, en tevens voorgelezen een door hem *lid* van de Tweede Kamer opgemaakt concept-adres aan die Tweede Kamer gerigt, met voorstel om daarvan honderd exemplaren te doen drukken, om aan de zaak zoo als hij zeide, meer *vertooning* te geven. Den 29 daaraanvolgende, zijn de molenaars andermaal bij *eigenhandige* briefjes door den heer *Zijlker* bijeengeroepen, ter zelfder plaatse bijeen gekomen en is hun het sedert op zegel overgeschreven adres ter onderteekening voorgelegd. Dat stuk is daarop door de meesten der aanwezigen onderteekend, doch is zulks door sommigen geweigerd, die aan den heer *Zijlker* verklaarden, dat het stuk hun te *scherp* voorkwam en zelfs *beleedigend* voor de wetgevende magt.

— Wij hebben het genoegen te kunnen melden, dat dit jaar een Nederlander den prijs der schilderkunst behaald heeft in den grooten prijskamp te Rome. Het is de heer *Charles Quaadvlieg*, van Valkenburg (Limburg).

— De Stad Leiden zal in hooger beroep komen van het vonnis, waarbij zij in het ongelijk is gesteld in het Proces tegen den Staat over den eigendom van het Haarlemmermeer.

— De heeren *Salvador* en *Fongers* zijn in hooger beroep gekomen van het veroordeelend vonnis der Arr. Regtbank te Haarlem.

— Uit eene officiële opgave blijkt, dat 's rijks middelen gedurende de vier eerste maanden van het loopende jaar 1854 hebben opgeleverd een bedrag van *f* 18,860,436, terwijl de opbrengst gedurende de vier eerste maanden van het vorig jaar 1853 heeft bedragen *f* 18,646,719.

— Men verneemt, dat de Kon. familie zich in de volgende week naar het Loo, en Prins en Prinses *Frederik* den 19 dezer naar het *Huis de Paauw* begeven zal.

— In eene gemeente op de Pruissische grenzen is eenig rund in de weide geslagt, en behalve het vel en de ingewanden, geheel medegenomen.

Spaarndam, 16 Mei. Ofschoon de vermelding van den stand der gewassen en van den oogst tot de alledaagsche berigten behoort, kan toch de gang van den landbouw in den nieuwen Haarlemmermeerpolder niet anders dan zeer belangrijk genoemd worden. Zoo ver het oog reikt, is de vroeger zilveren waterspiegel veranderd in een gouden zee van koolzaad; geheele scheepsladingen met bijenkorven zijn uit Drenthe derwaarts overgebragt; het geheel levert een heerlijk gezigt op. Het zaad schijnt echter niet geheel aan de verwachting te beantwoorden en algemeen dun op te komen. Een andere aanzienlijke tak van welvaart is mede hier in vollen gang, namelijk de handel in lammeren, welke met groote hoeveelheden uit Friesland worden aangevoerd en bijna alle te Leijden ter markt gebragt worden.

Veendam, 16 Mei. Te Oude Pekela kreeg de vorige week een man met zijne vrouw twist, wegens het boonen pooten, dit liep zoo hoog dat de vrouw in huis liep, naar den zolder ging en zich daar ophing. Gelukkig dat de man, die reeds kwaad vermoeden had, het gespartel hoorde, haar achter na ging en haar van een gewissen dood redde. Doch eer hij het touw doorsneed, verzocht de vrouw hem eerst, om nog vijf minuten te wachten, omdat zij alsdan wel zoude dood zijn; de man aan dit verzoek niet voldoende, verzekerde de vrouw hem, dat het toch geen drie weken meer zou duren, dat zij eens weder een gelijk proefje wilde nemen, om een einde aan haar leven te maken. *Veend. Ct.*

Groningen, 15 Mei. Met het spannen van den draad voor den telegraaf heeft men in het naburige Helpen opgehouden. De reden hiervan is, dat, vóór dat men wil overgaan om dezen naar deze stad te leiden, in de voorstad van verscheidene boomen de toppen moeten worden afgenomen. Dit ondervindt veel tegenkanting, omdat voornoemde boomen een sieraad van de voorstad uitmaken. Er zal dan ook een adres worden opgezonden, met verzoek, dat de draad van af Helpen *onder* den grond moge gelegd worden. Voorts verneemt men, dat de lijn vooreerst nog wel niet in werking zal komen, voornamelijk door het gebrek aan bekwame telegrafisten. *N. R. C.*

— De centrale afdeeling uit de Staten van Groningen heeft gunstig gerapporteerd omtrent het rapport der vereenigde commissie omtrent de inpoldering der Lauwerzee.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Volgens eene nieuwe beschikking, zullen, naar men zegt, alle wekelijks of maandelijks uitkomende werken, welke niet uitsluitend wetenschappelijk zijn, aan het regt van zegel onderworpen worden. Deze bepaling, indien zij werkelijk doorgaat, zou den ondergang ten gevolge hebben van een groot aantal geschriften, als die over geneeskunde, regterlijke aangelegenheden enz. Eene deputatie zal naar den Minister van Binn. Zaken gezonden worden, om de voltrekking van dezen maatregel te verhoeden.

— Men wil, dat de koningin *Victoria* haar bezoek in Frankrijk zal uitstellen, totdat de keizer zich in het legerkamp van St. Omer zal bevinden.

— Vier jonge meisjes, waarvan het oudste slechts 14 jaren is, zijn gearresteerd en beschuldigd van poging tot vergiftiging van den vader van eene harer, of van medepligtigheid aan de misdaad.

— Te Vendeuvre was onlangs bij het opmaken van het signalement eens conscrits de meetpaal te kort. De jongeling mat twee el drie palm vier duim. Hij is overigens zeer goed geëvenredigd.

— De Fransche regering moet op het spoor zijn van zamenzweringen van volksmenners, die van den tegenwoordigen ingewikkelden toestand van Europa zouden willen gebruik maken, om hunne plannen ten uitvoer te leggen. Doch deze plannen hebben geenerlei kans op goeden uitslag, omdat de regering op hare hoede is, en de bevolking in geenen deele voor de rustverstoring is gestemd.

DUITSCHLAND.

Den 11 dezer is te Munchen het doodvonnis op een 19 jarigen moordenaar, *Hussendörfer*, voltrokken, doch op eene verschrikkelijke ijzingwekkende wijze, daar het den scherpregter eerst bij den zevenden houw gelukte, het hoofd van den romp te scheiden.

— Het bevestigt zich, dat ook aan de Pruissische grenzen een leger van 20,000 Russen wordt bijeengetrokken.

ENGELAND.

Men meldt uit Dublin van 15 Mei: Er heerscht in deze stad eene groote opgewondenheid, tengevolge van talrijke zamenscholingen, te weeg gebragt door het houden van eene Roomsch-Katholijke *meeting*. Sterke patrouilles policie doorkruissen de straten van Dublin.

— De met eene lading buskruid en andere amunitie op vertrek liggende stoomkanonneerboot Jesper, is 15 dezer op de hoogte van Beachy Head, ten gevolge van het ontstaan van brand in de lucht gesprongen, nadat de uit 33 personen bestaande bemanning zich met de booten had verwijderd.

— Het parlement ontving 15 dezer een koninklijk besluit, waarbij de militie van het rijk mobiel wordt verklaard, als een gevolg van den russischen oorlog, die het staande leger vereischt, waardoor het binnenland zonder militaire magt is, en de kusten ongedekt zijn. Door dit besluit worden vele handen aan den landarbeid ontnomen.

— De bezetting van Griekenland zal, naar men te Londen algemeen gelooft, in de helft van Junij een *fait accompli* zijn. Dit zal gemeenschappelijk door Fransche en Engelsche troepen geschieden en tot dat einde zal uit Engeland een corps van 5000 man en uit Frankrijk een van 10,000 man afgezonden worden. De tot dat doel bestemde regementen hebben reeds bevel ontvangen zich ter inscheping gereed te houden. Ten gevolge van deze nieuwe troepenverzending zullen slechts vier of vijf voltallige regementen van linie in Engeland achterblijven, waardoor men besloten heeft vijftien of twintig der best geoefende militie-regimenten voor de garnizoensdienst op te roepen.

RUSLAND-TURKIJE.

Te Fockschani (op de grenzen van Moldavië en Wallachije) is het algemeen depôt van artillerie en ammunitie der Russen door eene wraakoefening der ingezetenen in brand gestoken en daardoor een zeer groot verlies aan de Russen berokkend.

— De Turksche vloot, 9 linieschepen, 8 fregatten en 16 korvetten, brikken en stoomschepen sterk, verliet 4 Mei den Bosphorus, om de Zwarte zee in te gaan, op de kust van Abasie aan de Cirkassiërs een 50tal meestal vreemde officieren en krijgsbehoefte te brengen, en vervolgens zich bij de vereenigde eskaders te voegen, ten einde gemeenschappelijk met deze te ageren.

— Den 4 Mei is de eerste stoomboot van Kroonstad te Petersburg aangekomen. Er was nog een weinig drijfijs. — De Keizerin heeft aan de 4 bevelhebbers der 4 voornaamste forten van Kroonstad elk eene schilderij van een heilige toegezonden (!)

AMERIKA.

Een brief uit Curaçao van den 21 Maart, luidt aldus: „In navolging van de Republieken N. Grenada en Ecuador, zal Venezuela dit jaar de aldaar nog aanwezige slaven, geboren vóór het jaar 1821, emanciperen. Naar men zegt, den 19 April, den gedenkdag der onafhankelijkheid van Venezuela, zal de geheele afschaffing der slavernij afgekondigd worden. De eigenaars der slaven zullen in Hollandsch geld overgebragt *f* 600 voor elken slaaf hebben. Er waren slechts twee leden in het congres van Venezuela, die beweerden dat het niet noodig was, schadeloostselling aan de meeste te geven."

Het is bekend, dat het congres van Columbia, te Cucuta vergaderd, een besluit nam, dat allen, die in het grondgebied van Columbia uit eene slavin zouden geboren zijn, van den 20 Julij 1821 vrij zouden zijn, — nadat zij den ouderdom van 18 jaren zouden bereikt hebben. Wij hebben uit de Venezulaansche couranten gezien, dat 28 jaren later nog maar 16,000 slaven in Venezuela aanwezig waren; thans zal dit getal niet boven de 10,000 kunnen zijn, alle menschen boven de 34 jaren. — Het komt ons dan niet waarschijnlijk voor, dat het gouvernement te Venezuela zulk eene aanmerkelijke som voor elken slaaf aan zijn bezitter zal betalen.

Het voorbeeld van Venezuela moet thans ook meer strekken, om andere Zuid-Amerikaansche staten, waar de slavernij nog bestaat, aan te moedigen, insgelijks de vrijheid der slaven af te kondigen, en het moet ook wederwerking hebben op Cuba en Porte Rico. — Volgens de jongste berigten uit Cuba, was daar ook sprake, dat het Spaansche gouvernement het plan had, om de slaven-bevolking aldaar te emanciperen.

DRENTHE.

Assen, 20 Mei. Aan de Hoogeschool te Leiden is den 16 dezer tot doctor in de regten bevorderd de heer *E. Roelink* van Meppel, na het verdedigen van theses.

— Men verneemt, dat Ds. *Sijpkens*, beroepen leeraar bij de Chr. Afgescheidene gemeente alhier, morgen zal bevestigd worden door Ds. *Postma* van Zwolle, en dat eerstgenoemde 's namiddags zijne intrede zal doen.

— J.L. Donderdag zijn de tot Rijksveldwachters benoemde geregtsdienaars en opzieners der jagt en visscherij, in 't kanton Assen, ten getale van 13 door den kantonregter beëedigd.

— Men verneemt, dat aan den brievengaarder te Rolde de verpligting is opgelegd, tot het plaatsen voor zijne rekening en het driemaal 's weeks, namelijk op Maandag, Woensdag en Zaturdag, ledigen eener brievenbus te Grollo, mitsgaders het op dezelfde dagen bestellen van de brieven. — De belooning van den Postbode van Emmen naar Oosterhesselen is met *f* 25.— verhoogd.

— Heden is men begonnen in deze stad den telegraafdraad te spannen.

— Op het twaalftal voor eene vacante Predikantsplaats te Dokkum komen ook voor de heeren *A. B. van Kuyk*, Predikant te Hoogersmilde, en *S. Coolhaas v. d. Woude* te Nieuw-Beerta.

* **Emmen, 17 Mei.** Er heeft hier j.l. Zaturdag een treurig ongeluk plaats gehad, de landbouwer *Berend Wever* iets op de balken in zijne schuur te verrigten hebbende, is daarvan afgevallen op de deel, en heeft zich zoodanig bezeerd, dat hij kort daarna is overleden.

* **Hoogeveen, 18 Mei.** Op de gisteren morgen ten huize van *Remmelt van Trappen* alhier, invoegen aangekondigd, gehoudene tentoonstelling van vee, door het bestuur van de 3e afdeeling van het Genootschap ter bevordering van den Landbouw in Drenthe, waren aanwezig 3 stieren en 5 koeijen, — waarvan de 1ste premie is toegekend aan een stier van de wed. *Veningen* te Pieperij, gemeente Zuidwolde, en de 2de aan een stier van het armenwerkhuis te Hoogeveen; — en van de koeijen de 1ste aan *Hendrik Lubbers* in de gemeente Ruinen, en de 2de aan *Remmelt van Hees* te Hoogeveen. — Deze afdeeling is op dien dag met 17 leden vermeerderd, zoodat dezelve thans uit 61 leden is zamengesteld.

* **Sleen, 16 Mei.** *K. Keen*, *G. Roelofs* en *J. Helbing* waren gisteren in een klein veentje, in het veld alhier, aan het turf graven, toen *K. Keen* ter diepte van ruim drie voet, in het zwarte pikrige veen een voorwerp opgroef, hetwelk misschien eeuwen lang onder het veen bedolven is geweest; het is van eikenhout, dat nog niets van zijne hardheid heeft verloren, heeft de lengte van ruim 4 palm, is op het eene einde 12 en op het andere ruim 10 Ned. duim dik; in het midden, ter lengte van 15 Ned. duimen, is eene platte kant of zijde, die loodregt is uitgehold ter breedte van 3 Ned. duimen; deze holte is zeer netjes met donker grijze steen, iets harder dan zerksteen, gevuld; deze steen, die zeer plat en glad is, steekt iets buiten het hout uit en is goed geschikt, om messen etc. aan te zetten en scherp te maken; niemand alhier kan zich herinneren, ooit zoo iets gezien te hebben; misschien is dit voorwerp eeuwen geleden in gebruik geweest, om zeissen te strijken. Dit voorwerp, hoewel niet kunstig bewerkt, is zeker als stuk van oudheid merkwaardig; het is ten huize van *K. Keen*, landbouwer alhier.

* **19 Mei.** *Schoonoord* op het *Eldersveld*, een nieuw gehucht in deze gemeente, waar ruim drie maanden geleden het eerste gebouw gesticht is, bestaat nu alrede uit 30 huisgezinnen, die met der woon van elders naar daar zijn vertrokken en verblijf houden; het aantal kinderen aldaar bedraagt thans reeds 88, terwijl er 60 mannen en vrouwen worden aangetroffen, zoodat de bevolking uit 148 zielen bestaat. Er is een winkelier en tapper, neringdoende in kruidenierswaren, likeuren en sterke dranken, die tevens broodverkooper is, een kroeghouder en een veenbaas; overigens zijn het allen arbeiders; er ontbreekt nog een broodbakker, die zeker veel werk zou kunnen krijgen, indien hij maar goed brood bakt, althans moeten de bewoners het brood thans van hier halen en Schoonoord is meer dan ander half uur gaans van hier verwijderd.

* **Minnertsga, 16 Mei.** Herhaaldelijk werd hier aan den heer *L. Brouwer*, van eene partij aardappelen, welke hij buitenshuis aan een hoop heeft zitten, eenige hoeveelheid ontvreemd, hetwelk hem deed besluiten, dezelve te doen bewaken; na dit eenige nachten vruchteloos te hebben gedaan, gelukte het echter de bewakers, in den nacht van Zaturdag op Zondag j.l. een dief, juist op het oogenblik dat hij met den buit wilde vertrekken, te vatten: middelerwijl besloot men eerst den dief en dan de door dezen met aardappelen gevulden zak in bewaring te brengen; het eerste werd volvoerd, doch de zak met aardappelen is intusschen door een ander werkelijk gestolen; de gearresteerde is den volgenden dag naar Leeuwarden getransporteerd.

* **Beilen, [illegible] Mei.** Aan het [illegible] in deze gemeente wordt thans met kracht gewerkt; men begroot 't aantal arbeiders op 600 à 700. Reeds zijn de putten voorbij Hijken en zal het spoedig bezet zijn tot den weg van Assen naar Beilen. De grond, die aanvankelijk op enkele plaatsen nog al wat moeijelijk te arbeiden was, moet thans zeer goed zijn. De menigte tenten of keeten in de nabijheid van Hijken vertoont zich als een geheel dorp. Daarbij, welk een levendigheid heerscht hierdoor in dit eenvoudig gehucht, en niet alleen levendigheid, maar ook welvaart, want bijna ieder trekt er van: bakker, winkelier, voerman, tapper, landbouwer enz., en ook de gemeente, de provincie en het rijk krijgen, in vermeerdering der opbrengst van consumtive belastingen, hun deel van zoodanige nuttige ondernemingen. — Zoo is het thans te Hijken, zoo moet het ook te Schoonoord zijn — waar op het stille en doodsche Ellertsveld, leven, werkzaamheid en welvaart begint te heerschen. Men moet het van nabij hebben gadegeslagen, om de waarde van zoodanige werken te schatten, niet alleen voor de toekomst, maar ook reeds bij de daarstelling.

* **18 Mei.** Gisteren is alhier aangekomen een detachement dragonders, bestaande uit 1 korporaal en drie manschappen, die als hulp-maréchaussée te Hijken zullen geplaatst worden, om de orde en rust bij de werken der Drentsche Kanaal-maatschappij te bewaren.

* **De Wijk, 19 Mei.** Was de teleurstelling groot, toen het alhier bekend werd, dat de gemeente Meppel geen genoegen nam in de rapporten der Commissie ter zake het aanleggen van een straat- of kunstweg van Meppel over de Wijk en Zuidwolde naar Hoogeveen, met een zijtak van Zuidwolde naar de Dedemsvaart, maar het bestuur dier gemeente eene geheele andere voordragt had, waarin de andere gemeenten niet konden treden, zoodat dit schoone plan geheel in duigen scheen te zullen vallen, thans verheugen wij ons, dat er op heden weder eene vergadering te Zuidwolde zal plaats hebben van gecommitteerden uit de gemeentebesturen van de Wijk, Zuidwolde, Hoogeveen en Dedemsvaart, om over deze belangrijke zaak op nieuw te onderhandelen; het ware te wenschen, dat deze lijn, welke voorzeker een der belangrijkste is in onze Provincie, spoedig tot stand mogte komen.

* **Coevorden, 18 Mei.** Men heeft voorgisteren in het Laar een meisje verhoord, onderzocht, en vervolgens gevankelijk naar Meppen vervoerd; op haar rustte het vermoeden, van de moeder van het gevonden en waarschijnlijk vermoorde kind te zijn. Zij ontkent echter.

* **Hardenberg, 18 Mei.** Een landbouwer in het naburige Utterbeek (Hannover) zestien schapen kwijt geworden, zijnde en denkende, dat die welligt op de markt te Ommen ter verkoop konden worden aangeboden, begeeft zich derwaarts, doch verneemt op weg reeds van eenen boer, dat dezelve daar verkocht waren voor eene som van *f* 140. De verkooper wordt hem aangeduid. Hij gaat daarheen met eenen veldwachter, die den dief verhaalde, dat het gepleegde feit ontdekt was, en hem dus aanried de ontvangene gelden aan hem ter hand te stellen. Dit gebeurde op *f* 1.50 na. De dief is echter in hechtenis genomen en zal, naar men verneemt, vervolgens aan de Justitie te Hannover worden uitgeleverd.

* **Oosterhesselen, 18 Mei.** In de vergadering der vierde Afdeeling van het Genootschap ter bevordering van den Landbouw in Drenthe, maandag den 15 te Coevorden gehouden, zijn als leden aangenomen, de heeren *J. C. Bloem*, Controleur, en *C. J. van der Scheer*, Apothecar, beide te Coevorden.

REGTSZAKEN.

Provinciaal Geregtshof van Drenthe.

18 *Mei.* Heden is het arrest uitgesproken in zake van den Minister van Finantien, tegen den heer *C. van Hall* te Dwingelo, de gedaagde is veroordeeld wegens het niet behoorlijk aangeven van een paard in de personele belasting, tot eene boete van *f* 90-„ en de kosten, onverminderd zijne verpligting tot betaling van de geslokene belasting over een vol jaar.

19 *Mei.* Heden is voor 't Hof behandeld de zaak tegen *J.* en *Tieme Oosting* van Spier, beschuldigd van *H. Menning* en *H. Stevens* van Beilen, op den weg van Spier naar Beilen te hebben geslagen en mishandeld; er zijn 8 getuigen tot bezwaar, en 4 tot ontlasting gehoord; het requisitoir en de pleidooijen zijn uitgesteld tot morgen te elf uur.

Arrondissements-Regtbank te Assen.

17 *Mei.* *S. K.*, koopman te Maten, gemeente Roswinkel, wegens beleediging met woorden van bedienende beambten, in de uitoefening hunner bediening, veroordeeld tot eene boete van *f* 8-„.

LANDBOUW.

Onder het opschrift TARWEBOUW ZONDER BEMESTING, wordt uit de *Economist* overgenomen het volgende verslag:

„Een zekere heer *Smith*, landbouwer te Lois Weedon, heeft een stelsel om, om het ander jaar, op denzelfden akker te bouwen, zonder mest. Het komt ongeveer hierop neder: drie rijen worden een voet van elkander geplaatst, daar naast blijft eene gelijke ruimte van drie anderen open, dan weder komen drie rijen tarwe, en zoo voort over het geheele veld. De open ruimten nu worden diep met de vork doorspit en bewerkt, en zorgvuldig gewied, het geheele jaar door. — Hierdoor wordt die plek met vruchtbare bestanddeelen doortrokken tegen het volgende jaar, wanneer de laatst beplante gedeelten braakliggen en op dezelfde wijze bereid worden."

Van de uitkomsten van dit stelsel in het jaar 1853 sprekende, zegt de heer *Smith*:

„Ik bebouw een stukje grond van 1,6 bunder, dat in de laatste zeven jaren niet bemest is, en dit jaar oogstte ik voor het vierde jaar achter elkaâr, tarwe. Wat was nu mijne opbrengst? Regts en links van mij, zijn tarwegronden, juist van dezelfde soort als de mijne, die toevallig dit zelfde jaar ook beide met tarwe waren bezet. Op het eene veld stond de tarwe na boonen, gemest met de rijkste mest door oliekoeken te verkrijgen, op het andere veld stond de tarwe gedeeltelijk na braakgrond, gedeeltelijk na afgeweide wikken. De opbrengst van het eerste stuk wordt algemeen op 14,40 mud, van het tweede op 18 mud per bunder gerekend. — En wat mijn grond betreft, niemand heeft de opbrengst nog onder 36 mud getaxeerd."

INGEZONDEN STUKKEN.

IETS OVER DE KONIJNENTEELT, vooral in 't belang van den mingegoeden Werkman.

Bijna in alle dagbladen vindt men gewag gemaakt van de teelt der konijnen, en wordt de bevordering daarvan dringend aanbevolen. De bedoeling daarvan is, dat ook voor mingegoeden, tegen goedkooper prijs, in de behoefte aan dierlijk voedsel zoude worden voorzien. Daar er nu, in den tegenwoordigen duren tijd, voor den werkman, aan het gebruik van rund- of ander vleesch niet is te denken, is het van groot belang, dat deze soort van teelt, ons door de Voorzienigheid aan de hand gegeven, even zoowel, als van andere diersoorten, worde behartigd en algemeener worde in werking gesteld, zulks konde voor velen een bron van bestaan opleveren; denken wij maar eens aan Belgie, welke voordeelen die teelt dáár reeds oplevert.

Weldenkende mannen in Nederland, ook in Drenthe, hebben daartoe handen aan 't werk geslagen; anderen zullen die zaak binnen kort ondernemen. Edele menschenvrienden! dat uw pogen tot heil der menschheid, bij velen navolging vinden moge! Maar, zoo die onderneming eens schaarsche navolging vond, dan zoude ook dit product waarschijnlijk een hoogen prijs blijven behouden, en in dat geval, zou het voor den minvermogende wederom ondoenlijk zijn, zich ook *dat* voedsel te kunnen aanschaffen. Het zal dus voor den werkman van dringend belang zijn, die fokkerij zelve op eene kleinere schaal te ondernemen. Niet allen zijn daartoe in de gelegenheid; in de steden althans zoude gebrek aan localiteit eene groote hindernis zijn.

Voor de meesten der mingegoeden ten platten lande, bestaat dat bezwaar minder; daar vindt men toch veeltijds, buiten de woonkamer nog wel een klein schuurtje, of iets van dien aard, alwaar men minstens drie, vier of meerdere hokken zoude kunnen plaatsen. Nog meer heeft de landbewoner tot dat einde boven den stedeling voor. Het grootste gedeelte van 't voeder kan hij vinden langs de wegen, in sloten en greppels, waar men soms goed en voedzaam gras, (dat veeltijds toch te loor gaat) aantreft, best geschikt tot zomer-, en, tot hooi gedroogd zijnde, ook tot wintervoeder. Het inzamelen van dit voeder, als ook de oppassing en verzorging, kan geheel door vrouwen en kinderen verrigt worden, zoodat de mannen hunne werkzaamheden er niet om behoeven te verzuimen. Zulk eene onderneming zoude voor een huisgezin gunstige resultaten en eene verruiming van bestaan kunnen opleveren, b. v. door het te gelde maken van gemeste konijnen, voor zooverre die door henzelve niet worden geconsumeerd, als ook de mest, die, goed bijelkander bewaard wordende, in een jaar eene aardige hoeveelheid zal opleveren.

Maar hoe komt de mingegoede werkman aan een paar van dusdanige konijnen? Wij zeggen: bij onze Groninger naburen; dáár immers zijn ze te bekomen, 't paar voor vijf gulden. Dat is ook zoo; dan, de werkman, die van den vroegen morgen tot den laten avond zwoegt en zweet, meestal voor een sober dagloon, en wel in een tijd, waarin de eerste levensbehoeften zoo ellendig duur zijn, en hij kwalijk in staat is, het onderhoud voor hem en de zijnen te kunnen verdienen, hoe zal hij in staat zijn, vijf gulden te kunnen afzonderen of te besparen? Wel nu dan, het Bestuur eener Gemeente kent toch immers wel de zijnen en weet dus ook wie hulpe waardig is.

Ook wel andere ruimer bedeelden, in de gemeente woonachtig, ik bedoel weldenkende menschenvrienden, zullen zich die zaak wel willen aantrekken, en gaarne helpen, waar hunne hulp niet te vergeefs zijn zal.

Nog beter, dunkt mij, was het, dat zich, om dien teelt voor den minvermogende gemakkelijk te maken, eene Provinciale vereeniging of maatschappij vormde, die den werkman, op zekere te maken voorwaarden, in de gelegenheid bragt, dat middel van bestaan te kunnen toepassen.

Nog iets. Daar nog velen met de behandeling van den teelt der konijnen niet of weinig bekend zijn, en de oppassing daarvan, (zal het voordeel aanbrengen), in alles zorgvuldig moet worden in acht genomen, zoo was het van veel nut, dat een deskundige op zich nam, om eene korte beschrijving over dien teelt te leveren, welke gedrukt zijnde, algemeen en goedkoop konde worden verspreid; zoodoende kon ieder daarmede ten vollen bekend worden.

Die beschrijving zoude moeten bevatten: *a.* de hoedanigheid en inrigting der hokken; *b.* de behandeling der voortteeling en de verdere verzorging, zooals van droogligging, voederen enz.; *c.* de soorten van voedingsmiddelen en wat meer daartoe de vereischten zijn.

Dit een en ander zoude dien teelt zeer bevorderlijk kunnen zijn. Mogt dit eenige vrucht aanbrengen, tot heil der menschheid, zulks ware genoeg gedaan.

F./O. M.

Wij vallen U dikwijls lastig met reclames, dank zij uwen vlijtigen inzender, den heer X, vertrouwen echter, dat onze kleine teregtwijzingen even goed eene plaats in uw blad zullen vinden als de platheden, waarmede X. het versiert. Wij kennen dien heer niet, maar zien uit zijnen stijl, dat hij geene aanspraak maakt op goede opvoeding; uit zijne bewijsvoeringen, dat hij niet zeer naauwgezet is op waarheid en eerlijkheid. Wat hij veronderstelt, dat zijn kan, geeft hij op als in waarheid bestaande; zoo berigt b. v. de Nederlander, dat een Utrechtsch boekhandelaar eene nieuwe Pen zal invoeren; „geloof het niet lezer," zegt X, „het Verkoophuis zit er weêr achter, wij weten het van menschen, die „goed onderrigt zijn, en de pennen zullen een middel zijn „tegen slaperigheid en slapeloosheid, gal en geen gal, chiragra en podagra etc." Arme X, men heeft u om den tuin geleid. — In zijn eerste artikel is Revalenta niets anders dan boonenmeel; in zijn tweede, een mengsel van boonen- mais- en linzen-meel. Onze vroegere wederlegging heeft hem van zijn stuk gebragt, daarom schermt hij nu met pennen, cocos-zeep en kettingen, om zijne nederlaag op het boonenveld te doen vergeten. Hij wil onze attesten in verdenking brengen, maar weet niet hoe hij ze aanvallen moet, zij zijn zoo duidelijk en zien er zoo echt uit. Hij wil grappig zijn, en laat allen, die rijk zijn „happen" uit du Barry's blikken bussen, en zendt „de medische faculteit en corps naar een gesticht, om den kost te koopen." — Hij waarschuwt uit *philantropische* gevoelens voor de Revalenta en de Cocos-zeep, de Kettingen en Scheerriemen van het Verkoophuis. Zijne philantropie heeft veel weg van haat en vuig eigenbelang. — Wij hopen voor de medische faculteit, dat hij niet tot haar behoort, voor de eer der journalistiek en den lezer van goeden smaak, dat zulke femelachtige dauwelaars niet dikwijls door de schrijfjeukte geplaagd worden. Voor deze kwaal, als zij in het bloed zit, kan X de Revalenta wel eens gebruiken; voor de dauwelarij, die welligt aangeboren is, hebben wij nog geen middel, dat wij hem aanbevelen kunnen.

Het Verkoophuis te Amsterdam.

Weinig dachten wij, leden van de Asser eerewacht, uit het artikel, de oprigting eener *Provinciale eerewacht* betreffende, en geplaatst in no. 39 van uw blad, tevens te zullen vernemen, dat het *antwoord*, in een vorig nummer van het blad voorkomende, en gegeven op den eersten epistel des schrijvers, door een lid van ons corps, in overleg met zijne medeleden, zou zijn opgesteld.

Ofschoon ongaarne in den strijd tusschen den epistelsteller en den schrijver van het antwoord gewikkeld, haasten wij ons echter thans, door middel van dit blad, de verklaring af te leggen, dat evenmin de epistel als het repliek des schrijvers, *toorn* bij ons heeft opgewekt, en het bedoelde antwoord geenzints door het corps, na onderling overleg der medeleden, is geschreven.

Dat voorts de leden van de Asser Eerewacht, voor het grootste gedeelte Drenthers, en geen Assers van geboorte, de hoofdplaats slechts als een gedeelte van het gewest hunner inwoning beschouwen, en zeker, meer dan de epistelschrijver, er van verwijderd zijn, om aan het eene gedeelte boven het andere gedeelte hunner Provincie eenigen voorrang of privilegie toe te kennen.

Dat, hoezeer zij hartelijk wenschen, dat tot meerder huldebetoon aan Z. M. den Koning, bij H. D. komst in dit gewest, ook eene Provinciale Eerewacht tot stand kome, (en in welk geval *zij*, waar de gelegenheid zich aanbiedt, het bewijs zullen leveren, dat, voor zooverre hen betreft, geene klove tusschen de hoofdplaats en de overige gedeelten van het gewest bestaat), zij echter evenzeer hopen, dat, bij het oprigten van zoodanige eerewacht, nimmer het bestuur en de leiding daarvan aan den epistelschrijver worde toevertrouwd.

Immers, zijn zij wel onderrigt, en is hunne onderstelling niet even ongegrond als die van den schrijver des epistels, dan behoort bedoelde persoon tot die zwartgallige creaturen, die overal en altijd, zoowel in staat en kerk, als buiten en binnen 's huis, den toon willen geven, al hetgene niet van hen afkomstig is, *afkeuren* of daarop aanmerking maken die, ofschoon door fortuin begunstigd en met eere-ambten bekleed, anderen dezelve misgunnen, in de stad nederig trotsch zich vertoonen, en, op het land als onbeperkte gebieders heerschen, het spil willen zijn, waarom alles zich beweegt, en door zoodanig wanstaltig gedrag eene natuurlijke klove maken tusschen zichzelve en alle anderen, welke zich niet onvoorwaardelijk aan hunnen aangeboren trots en heerschzucht, door de gewoonte versterkt, wenschen te onderwerpen.

Overigens en ten slotte verklaren de leden van de Asser Eerewacht voor alles, wat voor een deugdelijken echt Drentschen stempel getuigt, hunne hoogachting en sympathie te betuigen, en verzoeken den heer Redacteur van dit blad, het vorenstaande in zijn eerstvolgend nummer als antwoord op den laatsten epistel des schrijvers te willen opnemen.

Amice X!

In No. 35 der Provinciale Drentsche Courant heb ik een artikeltje gelezen, waarbij Gij de oprigting aanbeveelt eener Provinciale Eerewacht van 30 a 40 man sterk, te splitsen in drie afdeelingen, ten einde Z. M. den Koning, gedurende zijn verblijf in deze Provincie te vergezellen. Ik heb destijds om dit onbekookt denkbeeld hartelijk gelachen, en u in gedachte als Kommandant, aan het hoofd dier Eerewacht geplaatst; ik ben zeker, dat Gij als zoodanig een goed figuur moet maken. — Maar mijn goede Vriend X! Stellig komt Gij niet veel van uw dorp af en hebt gij in uw leven nog niet heel veel gezien, voornamelijk nog niet veel Eerewachten, want ik moet bekennen, dat Gij een raar denkbeeld van eene Eerewacht hebt. Gij wilt uit deze Provincie een 40 tal manschappen op een 40 tal paarden zetten, en Gij wilt dat deze met den personelen rang van Eerewacht, zoo maar zonder instructie zal fungeren, als de Koning komt. Wat zou Sire lagchen!

In het volgend No. dier Courant vind ik uw artikeltje dan ook voldoende wederlegd.

Maar nog hebt Gij er niet genoeg van. In de Courant van woensdag, hebt Gij weder een artikeltje aan de door U gewenschte geboorte der Provinciale Eerewacht, uw lievelingskind, toegewijd, maar ik zie er eigenlijk gezegd, weinig bijzonders uit, Ja wel, toch! dat zich weder 10 Candidaten voor het lidmaatschap uwer Eerewacht bij U hebben aangemeld (gij spreekt nu van, 40 a 50 leden).

Ik feliciteer U, Amice! met de aanwinst.

Maar hoe komt Gij er toch bij, om te kunnen vermoeden, dat Gij U de toorn der Asser Eerewacht zoudt hebben op den hals gehaald. Stel u gerust, arme Vriend! ik geloof niet, dat zij boos op U is geworden, integendeel ik heb leden gesproken, die, net als ik, hartelijk om UW bespottelijk voorstel gelagchen hebben. Maar ik geloof Amice! dat Gij nu zelf boos geworden zijt. Gij vindt het nu in, bij en om Assen, niet meer mooi, Gij trekt te Velde tegen de Ambtenaren, de Ambten-zoekers (wat een raar woord is dat!), ja zelfs, Gij vergeet de zonen der Ambtenaren niet. Dat is niet goed van U Amice! wat hebben die menschen U toch wel gedaan, dat Gij het harnas tegen hen aantrekt, misschien dat Gij ook wel Ambtenaren onder uwe naaste familie hebt, pas op, dat Gij ze niet aan den hals krijgt. En dan in Assen! Ik moet U even in het oor fluisteren, dat er in Assen nog al vrij wat Ambtenaren zijn. Voor uw pleizier zult Gij er wel niet komen, maar misschien brengt de aard van uw beroep of maatschappelijke betrekking U wel eens in mijne woonplaats, loop dan even bij de Redactie der Provinciale Drentsche Courant aan en verzoek haar toch, dat zij het maar voor zich houde, wie de steller is van het artikel in No. 39 harer Courant, want anders kon het wel eens gebeuren, dat Gij in gezelschap van een Ambtenaar, van een ambten-zoeker of van een zoon van een Ambtenaar een' heel onpleizierigen dag in Assen doorbragt. Mijn beste vriend! Amice X! Och wat ik u bidden mag, bemoei u toch liever met uwe Provinciale Eerewacht dan met de Ambtenaren of hunne zonen, want dit kon U wel eens bekomen als de hond de worst! En nu beste vriend! wij hopen U bij 's Konings komst in deze Provincie, aan het hoofd te zien van Uwe, van den Koning niets begeerende, Drentsche jongelingschap, wij twijfelen niet of Uw Corps zal 's Vorsten aandacht trekken, en Gij zelf, Gij zult u een' naam stichten, duurzamer dan metaal en der tijden tand te sterk!!

Tot ziens

t.t.

MEGASAC.

P. S. Gebruik de Holloway-pillen maar goed door en vergeet vooral niet eens bij mij aan te komen.

Mijnheer de Redacteur!

Het is mijn vriendelijk verzoek dat UEd. het onderstaande een plaatsje gunt in een Uwer kolommen van de eerstvolgende *Courant*.

Op den namiddag van ll. Zondag, had alhier de inwijding plaats van het nieuwe schoolgebouw. Eene zeer talrijke schare was opgekomen, om deze plegtigheid bij te wonen, waaronder zelfs velen waren uit naburige plaatsen. Onze onderwijzer *K. Nijboer* opende deze plegtigheid met het voordragen van een keurig vers, waarin hij de verzamelde menigte begroette, en hulde bragt aan het Ed. Achtb. bestuur dezer gemeente, door wiens ijverige bemoeijingen het nieuwe gebouw was opgerigt. Daarna werd door de verzamelde menigte een zangvers aangeheven. Hierna hield de onderwijzer eene zeer gepaste rede over de nuttigheid en noodzake-

DE VERTELLER ENZ.

Voorbeelden van ongemeene snelheid.

Een Engelschman, die naast een IJankee in een spoorwagen zat, weidde tegen zijn reisgezel uit over de snelheid van dat middel van vervoer in zijn land. Toen men een station naderde, werd de bel der locomotief geluid, hetgeen den Amerikaan gelegenheid gaf, zijn reisgezel in diens grootspreken te fnuiken.

„Wat is dat?" vroeg de IJankee met een onnoozel gezigt. „Wij naderen een station," antwoordde de Engelschman. „Men moet tien mijlen voor dat men aan een station komt beginnen te luiden, daar anders de trein voorbij zou zijn, voor dat het gehoord werd. Is dat niet wonderlijk? In Amerika heeft men, geloof ik, de klokken nog niet uitgevonden." — „O ja," antwoordde de IJankee, „wij hebben wel klokken, maar kunnen ze op onze spoorwegen niet gebruiken. Wij gaan daar zoo duivelsch snel, dat de trein het geluid altijd vooruit is. Het luiden helpt niets, want het geluid komt nooit aan een station, voor dat de trein reeds voorbij is." „Inderdaad!" riep de Engelschman. — „Wezenlijk," zei de IJankee, „men moest de klokken laten varen, en beproefde het toen met spoorfluitjes, die echter ook niet aan het doel beantwoordden. Ik bevond mij op eene locomotief, toen het fluitje geprobeerd werd. Wij gingen vreeselijk snel. Een orkaan was er niets tegen. Ik moest mijn haar vasthouden. Op eens zagen wij vijf mijlen voor ons uit, eèn wagen met twee paarden over de baan rijden, en de machinist opende vloekend en tierend de kraan van het fluitje. Het schreeuwde dat ons hooren en zien verging, maar te vergeefs. Een oogenblik later kroop ik van onder een stuk der locomotief, doode paarden en een gebroken wagen, uit eene sloot naast de baan, terwijl de doode machinist naast mij lag, *en eerst nu kwam het geluid van het fluitje ons achterna*, vermengd met de vreeselijke vloeken, die ik den machinist had hooren uitbraken, toen hij het eerst de paarden gewaar werd. De arme duivel was dood, eer zijne stem tot hem kwam. Toen beproefde men het met licht. Wij staken zulk een sterk licht aan, dat de hoenders 's nachts langs de baan wakker werden, denkende dat de morgen reeds aanbrak. Maar de locomotief ging zelfs nog sneller dan het licht, en stoof voort in de duisternis, terwijl het licht achterna kwam. De inwoners beklaagden zich er over, omdat het licht hun in den slaap hinderde. Eindelijk zag men zich dus genoodzaakt langs de baan telegraaflijnen te maken, en op zekere afstanden telegrafisten te plaatsen, om te seinen, zoodra de trein in het gezigt was, en ik heb gehoord, dat eenige sneltreinen op elke 40 mijlen vijftien minuten op de electriciteit wonnen; dit kan ik echter niet door eigen ondervinding bevestigen, zoo als het andere.

De *Univers Israélite* van deze maand bevat een schrijven, door het centraal-consistorie van Frankrijk, ten behoeve der Israeliten in Turkije, aan Z. M. den Keizer van Frankrijk gerigt, waaraan wij het volgende ontleenen:

„De joodsche gemeenten in Palestina lijden verschrikkelijk sedert het begin van den krijg: het is eene godsdienstige, doch arme bevolking, die, verlangende te leven en te sterven bij de gedenkteekenen en de Heilige plaatsen harer voorouders, geen ander middel van bestaan heeft dan de aalmoezen, die zij van hare geloofsgenooten in andere landen ontvangt, inzonderheid van die uit Polen en Rusland, waar zij zeer talrijk zijn. Maar de Czaar heeft, — in den haat, dien hij èn aan de Turken èn aan de Joden toedraagt, — door eene ukase, waarin die haat gelijken tred houdt met de wreedheid, onder bedreiging van de zwaarste straffen, verboden, eenige hulp aan de Israelieten in Turkije te zenden. Men begrijpt dus, dat de Joden in het Oosten veel smartelijker de rampen en gevolgen van den krijg ondervinden, dan alle andere klassen aldaar, zonder, even als dezen, het vooruitzigt te hebben op vrijheid en welstand, door de magtigste natien van het Westen gewaarborgd."

„In dit oogenblik, Sire! neemt een groot aantal onzer jeugdige geloofsgenooten, met den edelen Franschen soldatenrok bekleed, deel aan den heiligen kruistogt, door de beschaving tegen de barbaarschheid ondernomen, en zij bereiden zich met genoegen voor, om hun bloed te storten ter eere onzer arenden en ten zegepraal van regt en billijkheid. Moge Uwe Majesteit hunnen moed en hunne vaderlandsliefde beloonen, door tot al de in Turkije verdrukten, zonder onderscheid van eeredienst, de weldaden en voordeelen uit te strekken, welke zij trachten te verkrijgen, ten koste van hun leven en in het belang van de Christenen in het Oosten."

Volgens de *Algem. Zeit. d. Judenth.* No. 14, is door haren redacteur, den rabbijn Do. Ludwig Philippson te Maagdenburg, aan de heeren von Rothschild te Londen en Parijs en aan

lijkheid van 't schoolonderwijs, waarna hij de ouders der kinderen opwekte, ten einde de handen met hem, hunnen onderwijzer, in één te slaan, tot 't waarachtig geluk hunner kinderen. Toen de onderwijzer geëindigd had te spreken, vatte *S. Hulst*, ondermeester te Zuidwolde, het woord op, beantwoordde den onderwijzer en sprak daarna tot de ouders der kinderen. Lang zal deze dag in het geheugen van onderwijzer, ouders en kinderen bewaard blijven.

ECHTEN, 17 Mei 1854. *Een inwoner uit Echten.*

Correspondentie.

Het stuk: Kanalen in Drenthe *zullen wij gaarne plaatsen; wij zouden echter den schrijver wel willen verzoeken, ons zijn naam bekend te maken, terwijl wij ook gaarne inzage van het* vervolg *zouden hebben.*

Wij ontvangen weder klagten over het te laat of in het geheel niet ontvangen van Couranten, of wel dat dezelve geheel vuil en zonder kruisbanden worden ontvangen. Wij vermoeden, dat de schuld bij sommige brieven-distributeurs of boden ligt, die de Couranten aan anderen laten lezen. Wij verzoeken onze geabonneerden daarop te letten, en, zoo zij de overtuiging bekomen, dat zulks alzoo is, ons daarvan te berigten; wij zullen dan dadelijk klagte doen.

ADVERTENTIEN.

BORGER, 13 Mei 1854.

Heden is het kind gestorven, over welks geboorte wij ons voor drie weken verblijdden.

J. HEPPENER,
J. J. HEPPENER — SACHSE.

Eenige kennisgeving.

Heden overleed, na eene langdurige sukkeling, onze geliefde moeder en behuwd-moeder AALTIEN HILBRANDS, Wed. ALBERTUS KOOPS, in den ouderdom van 68 jaren en 7 maanden.

R. HOMAN.
Uit aller naam.

VRIES,
13 Mei 1854.

Heden avond omstreeks 5 uren, overleed mijn hartelijk geliefde echtgenoot J. TIMMER JR., in den ouderdom van 53 jaren en ruim 5 Maanden.

Zeer diep bedroefd geef ik met mijne 7 Kinderen langs dezen weg kennis aan alle goede vrienden en bekenden.

ZUIDLAREN den 16 Mei 1854.

R. PREUIN,
Wed. J. TIMMER JR.

GEWONE VERGADERING

van 't DEPARTEMENT *ASSEN* der MAATSCHAPPIJ: **tot Nut van 't Algemeen** op *WOENSDAG*, den 24 Mei 1854, des avonds te zeven uren. Keuze van Prijsstoffen; aanwijzing van beoordeelaars voor de prijs-antwoorden; verkiezing van een afgevaardigde ter algemeene vergadering; behandeling van het ontwerp van wet enz.

Het Lid Secretaris,
A. T. HOSTEIJN.

VERGADERING

der TWEEDE AFDEELING van het Genootschap van LANDBOUW in Drenthe, op Dingsdag den 23 dezer, 's morgens 12 uur, ten huize van J. B. SCHUT te Assen.

D. COHEN, Secretaris.

KOEPOKSTOF,

op franco aanvrage gratis verkrijgbaar bij den ondergeteekende.

ASSEN, 19 Mei 1854. A. VAN DER SCHEER.

EEN SCHOENMAKERSKNECHT,

zijn werk goed verstaande, kan dadelijk werk bekomen bij den ondergeteekende.

ASSEN, 18 Mei 1854. H. DOREN.

1 à 2 VERWERSKNECHTEN,

hun werk geheel of ten deele verstaande, kunnen dadelijk werk bekomen bij P. L. MADHUIZEN, Mr. verwer te Oosterwolde.

Adres in persoon of brieven franco.

NATIONALE EN ORANJEVLAGGEN.

De ondergeteekenden maken het geëerde publiek bekend, dat, ter gelegenheid van het **IXe Nederlandsch Landhuishoudkundig Congres**, 't welk in de maand Junij aanstaande te *ASSEN* zal worden gehouden, bovengenoemde **VLAGGEN** tegen **zeer billijke prijzen** in *HUUR* of te *KOOP* bij hen te bekomen zijn.

Men wordt beleefdelijk uitgenoodigd, bestellingen zoo spoedig mogelijk in te zenden.

J. FERWERDA,
Oude-straat te Assen.
N. E. ROST,
Oude-Kijk-in-'t-Jat-Straat te Groningen,

bij wien tevens ook **VLAGGEDOEK** te bekomen is.

OP DEN 30sten MEI AANSTAANDE, zal bij J. H. KLEEFMAN te *Coevorden*, **PUBLIEK** *OP DRIE MAANDEN CREDIET* worden **Verkocht:**

700 ND. PONDEN ZWAAR SPEK.

LEERHANDEL!

De ondergeteekende maakt bekend, dat bij de **LEERHANDEL** is begonnen, nabij de KERK DER HERVORMDEN, aan het Oosterdiep te *Wildervank*.

Hij beloofd eene civiele behandeling en beveelt zich minzaam aan.

STEVEN TEN DOORNKAAT.

Mr. G. R. VOORMEULEN VAN BOEKEREN, Notaris te Stads-Kanaal, zal, ten verzoeke van de MARKTGENOOTEN van Veenhuizen, ten huize van den Logementhouder H. TROS, te Stads-Kanaal, Gemeente Wildervank,

OP DINGSDAG DEN 23sten MEI 1854,
des morgens te 10 uur,
PUBLIEK VEILEN EN VERKOOPEN:

I. Den **ONDERGROND** van de VEENPLAATS no. **4**, gelegen aan den Westkant van Stads-Kanaal, onder Veenhuizen, tusschen den Mond van de Markte van Drouwen en dien van Buinen, groot 13 Bunders, 25 Roeden.

II. Den **ONDERGROND** van de eerste en tweede KIJLPLAATS, mede aldaar gelegen, groot ieder 9 Bunders, 25 Roeden.

III. Een Stuk **ONDERGROND**, gelegen aan den Noordkant van den Drouwendermond, groot 1 Bunder, 63 Roeden.

IV. Den **ONDERGROND** van de HALVE VEENPLAATS no. **4**, gelegen tusschen den Mond van Buinen en de eerste Afdraai van Stads-Kanaal, groot in het geheel 9 Bunders, 50 Roeden.

Alles in onderscheidene perceelen.

AANBESTEDING.

De COMMISSIE van ADMINISTRATIE over het HUIS van ARREST en JUSTITIE te Assen is voornemens, ***OP WOENSDAG DEN VIER EN TWINTIGSTEN MEI AANSTAANDE***, **des morgens om twaalf uur in genoemd huis op de gewone wijze**

Uit te Besteden:

DE LEVERANCIE VAN DE BENOODIGDHEDEN VOOR DE GEVANGENEN OVER HET TWEEDE HALFJAAR 1854, als: **BROOD, AARDAPPELEN, VLEESCH, GORT, RIJST, ERWTEN, GROENTEN, ZOUT, PEPER, AZIJN, OLIE, KAARSEN, ZEEP, KOFFIJ, CHICOREI, MELK, STROO, TURF enz.**, alles overeenkomstig de voorwaarden waarvan de exemplaren ter lezing zullen liggen in het Logement *de Koppelpaarden* bij A. HOFSTE, en een in genoemd Huis.

terwijl informatien zijn te bekomen bij den Secretaris der Commissie Mr. H. VOS.

ASSEN, 14 Mei 1854.

De Commissie voornoemd:
J. H. WESTRA.
Ter ordonnantie van Dezelve,
H. VOS.

VEEMARKTEN.

Gieten, 16 Mei. Op de heden gehoudene voorjaarsmarkt waren 151 koeijen, 20 vaarzen, 3 kalveren, 61 schapen en 24 varkens. De handel was, in aanmerking genomen de geringe hoeveelheid vee, vrij levendig; de koeijen golden van ƒ 60-″ tot ƒ 100-″, de vaarzen van ƒ 30-″ tot ƒ 70-″, de varkens van ƒ 10-″ tot ƒ 30-″ en de schapen van ƒ 3-″ tot ƒ 12-″.

Dwingelo, 16 Mei. Op de heden gehoudene jaarmarkt waren aangebragt 166 koeijen, 26 kalveren, 25 Friesche schapen, 300 Drentsche schapen en 230 varkens. De koeijen golden van ƒ 60-″ tot ƒ 125-″, de kalveren van ƒ 20-″ tot ƒ 60-″, de Friesche schapen van ƒ 10-″ tot 22.50, de Drentsche van ƒ 2.50 tot ƒ 9.00; de varkens van ƒ 9-″ tot ƒ 30-″. Over het algemeen merkte men eene daling in de prijzen van het vee op, vooral met betrekking tot koeijen en varkens; hoewel er vele kooplieden waren, werd echter tegen den middag de markt merkelijk flaauwer.

BURGERLIJKE STAND.

ASSEN, 12—19 Mei. *Bev.* M. E. Pluijter, geb. Drechsel, van d.; A. Philips, geb. Frensen, van z.; E. Bargenboer, geb. Gudema, van z. — *Overl.* A. van Oosten, vr. gesl. geb. 54 j. en 6 m.; C. Eisses, vr. gesl. 5 j. en 6 m.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 19 Mei.

Tarwe, Jaring, N. Oml.	[illegible]	″	″ [illegible]	Boekweit, zand [illegible]	″ ″	[illegible]
″ N. Oml.	66	″	″ [illegible]	[illegible]	″ ″	8.20
dito.	70	″	″ 12.25	″ veen 66	″ ″	7.[illegible]
″ ″ Old.	68	″	″ 11.35	″ ″ 68	″ ″	8.20
″ ″ ″	70	″	″ 11.95	Paardebaonen. . ƒ 7.00	à	7.60
Rogge, N. Inl.	66	″	″ 10.00	Groene Erwten. ″ 00.00	à	00.00
″ ″ ″	68	″	″ 10.40	Graauwe ″ ″ 00.00	à	00.00
″ ″ ″	70	″	″ 10.80	Koolzaad . . . ƒ 00.00	à	00.00
Haver, N. dikke	40	″	″ 4.75	Gort, grove . ″ 10.10	à	10.[illegible]
″ ″	48	″	″ 5.55	Gort, parel . ″ 00.00	à	00.00
″ Voer	36	″	″ 4.40	Olie, raap per vat 37.50	à	00.00
″ ″	40	″	″ 4.80	Raapkoeken.	à	00.00
″ Zwarte	36	″	″ 4.10	Lijnkoeken 00.00	à	00.00
″ ″	40	″	″ 4.50	Boter ¼ ton. . . . 00.00	à	00.00
Garst, N. wint.	54	″	″ 5.60	Boter ⅛ ″	à	00.00
″ ″ ″	56	″	″ 6.00			
″ ″ zomer	56	″	″ 5.45			
″ ″ knob.	60	″	″ 6.25			

Tarwe vond meerder vraag en iets hooger wel te plaatsen. — Rogge prijshoudend. — Boekweit in een doen. — Gerst als voren verkocht. — Haver minder ter veil en door aanhoudende vraag wederom hooger verkocht. — Boonen weinig in omgegaan. — Gort stil. — In Zaden gaat bijna niet om. — Raapolie prijshoudend.

ASSEN, 18 Mei. Rogge ƒ 10,25, ƒ 10,00, ƒ 9,75. Boekweit ƒ 8,00, ƒ 7.75, 7,00. Boter ƒ 0,75 a 00 ct. het N. ₤. Aardappelen ƒ 8,25 a ƒ 2,50. Prijs van het Roggebrood ƒ 0,00 de 6 N. ₤.

HOOGEVEEN, 16 Mei. Rogge ƒ 1[illegible],50. Boekweit ƒ 7,60. Haver ƒ 4,50; Honig per pond ƒ ″,00; Boter het N. pd. ƒ 0,76; Zetting ƒ 0,76.

COEVORDEN, 15 Mei. Rogge ƒ 10,00. Boekweit ƒ [illegible]. Boter p. N. ₤ 80 ct. Zetting ƒ 0,80.

MEPPEL, 18 Mei. Rogge ƒ 9,00 a ƒ 10,25. Boekweit ƒ 7,50, ƒ 8,25. Boter 1½ N. pd. ƒ 1,05 a ƒ 1,22⁵. Boter per ⅛ vat ƒ 15,00 a ƒ 17,50. Zetting ƒ 0,73.

AMSTERDAM, 17 Mei. ROGGE tot vorige prijzen met eenigen handel; 120 ₤ nieuwe Pruiss. ƒ 308; 117, 121 ₤ dito ƒ 297, ƒ 312; 122 ₤ nieuwe Odessa ƒ 318; 116, 117 ₤ oude Gedroogde ƒ 297, 300. — Overige GRANEN zonder handel. — KOOLZAAD dadelijk flaauwer; op levering hooger betaald; op 9 v. [illegible] — LIJZAAD zonder handel. — RAAPOLIE [illegible] 10. Sept. ƒ 38,25; Oct. ƒ 38⅜; Nov. ƒ 38,50; Dec. ƒ 38⅜. — LIJNOLIE willig; op 6w. ƒ 39; Vlieg. ƒ 37,75, 38; Najaar ƒ 38,75. — HENNEPOLIE op 6w. ƒ 41,75; Vliegend ƒ 40,50. — RAAPKOEKEN per 1040 stuks ƒ 82 a 86. — LIJNKOEKEN per 104 stuks ƒ 11,50 a 14.

223ste **STAATS-LOTERIJ.** DERDE KLASSE.

2de Lijst. No. 6371 ƒ 25000. Nos. 2816 en 366 ieder ƒ 1250. Nos. 4121, 11884, 18796 en 19775 ieder ƒ 1000. Nos. 2775, 1288, 17245 en 18517 ieder ƒ 200. — 3de Lijst. No. 19259 ƒ 5000. Nos. 18928, 13644 en 12922 ieder ƒ 1000. Nos. 11111, 12608, 12778, 16143, 17536 en 17649 ieder ƒ 400. Nos. 6281 en 7442 ieder ƒ 200.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.
AMSTERDAM, 19 Mei 1854.

			GEBLEVEN.
Nederl. W. S.	2½	pct.	57½
″ ″	3	″	67¹⁵⁄₁₆
″ ″	4	″	85³⁄₁₆
Amort. Synd.	3½	″	
Handelm.	4½	″	141
O. I. Leening	4	″	
Aand. Holl. Spoorw.			
Aand. Rijn Sp.	4½	″	
Haarl. Meer	5	″	
Rusl. Ob. Hope	5	″	97½
Dito 1828/29	5	″	96
Cert. 1831/33	5	″	
Dito 1840	4	″	
Dito Stieglits	4	″	
Ins. in Assign.	6		
Cert. van dito	5	″	57

			GEBLEVEN.
Polen. Oblig.	4	pct.	
Spanje. Oblig.	1	″	18[illegible]
Obligatiën	3	″	33⅝
Binnenl.	2	″	34[illegible]
Amortisable			3½
Bewijs. Coup.			[illegible]
Oostenrijk,			
Oblig. Geld	5	″	
″ ″	4	″	54⅝
″ Metal.	5	″	58[illegible]
″ ″ N.	5	″	7[illegible]
″ ″	2½		[illegible]
Belgie. Cert.	2½		
Rothschild	[illegible]	″	46½
[illegible] Oblig.	5	″	33½
″	4		
Amerika Bank-Act.			3⁴⁄₁₆

andere aanzienlijke mannen in het buitenland, de behartiging van de belangen hunner geloofsgenooten in de staten van den Sultan dringend verzocht. Hierop is o. a. van wege de HH. von Rothschild geantwoord: „dat reeds alle stappen ter regeling van de belangen hunner geloofsgenooten in het Turksche rijk gedaan zijn, dat door de met de Turksche leening belaste Joden van het huis Rothschild de nodige voorstellen zijn gedaan, dat Veli Pacha, Turksch gezant te Parijs, dienaangaande een eigenhandig schrijven aan de Porte gerigt heeft, en dat, voor zooverre de uit Constantinopel hier ontvangene berigten geloof verdienen, met Gods hulp de beantwoording der vraag ten hunnen voordeele is uitgevallen. De Porte heeft namelijk in het vijfde artikel van het provisorisch tractaat de gelijkheid voor de wet en de toelating van alle Turksche onderdanen, *zonder onderscheid van geloof*, tot alle ambten toegestaan. Er is niet het minste verschil tusschen Christenen en Joden gemaakt; het woord Christen en Jood staat zelfs niet in het tractaat: er is alleen sprake van *niet-mahomedaansche onderdanen*, Raja's, derhalve zonder verschil in geloof.

ANECDOTEN.

Zamenspraak tusschen een docter en eene dame, die wist, dat hij zeer gesteld was op kortheid en duidelijkheid:

Patient, haar vinger toonende.
Doctor. Gesneden?
P. Gebeten.
D. Hond?
P. Papegaai.
D. Ga naar huis en pap.

Volgende dag; de patient weder haar vinger toonende.

D. Beter?
P. Erger.
D. Pap weêr.

Derde dag.

D. Beter?
P. Genezen.
D. Gij zijt de verstandigste vrouw, die ik ooit gezien heb. Ga weg.

Een andere keer toont zij haar arm, zeggende:

„Gebrand!"

D. Dat zie ik.

De docter schreef iets voor en zij komt den volgenden dag terug, toont haar arm en zegt:

„Beter."

D. Dat weet ik.

Den derden dag toont zij haar arm nogmaals, zeggende:

„Genezen."

D. Dat kan iedere ezel wel zien. Waarom komt gij hier? Ga heen.

—

Lessing, de Duitsche wijsgeer, die zeer afgetrokken was, schelde op zekeren avond aan zijne woning; de dienstmaagd zag uit het venster, en, hem niet herkennende, riep zij:

„De professor is niet t'huis!"

„O, heel goed!" hernam Lessing bedaard, terwijl hij zich verwijderde; „Ik zal wel op een anderen tijd weêrkomen."

—

Monsieur Vestris, de beroemde *danseur*, was gewoon, in alle eenvoudigheid te zeggen:

„Ik ken tegenwoordig slechts drie menschen in geheel Europa, die eenig in hun vak zijn — de Koning van Pruissen, Voltaire en mijzelven."

—

In de belangrijke *Souvenirs* van den heer *Villemain* vindt men o. a. de beginselen ontwikkeld, door Keizer Napoleon I tot grondslag van zijnen veldtogt in 1812 gelegd. Daaruit blijkt, dat hij voornemens was, met 2000 vuurmonden en 500,000 man, aan keizer Alexander Moskou te ontnemen, en de Russen naar Azie terug te drijven, en dat hij Polen wel in beweging wilde brengen, maar aan dat land geenszins zijne onafhankelijkheid hergeven. „Want, zeide Napoleon, ik acht de Polen in het Oorlogsveld, het is een moedig volk, maar van hunne beraadslagende vergaderingen, hunne landdagen, waar zij met uitgetogen sabel te paard zitten, wil ik niets weten. Terwijl ik den oorlog aanwend, om de onafhankelijkheid van het Westen te verzekeren, moet ik zorg dragen, dat hij niet aanwakkert; wat ik door vroegere oorlogen onderdrukt heb, den geest der revolutionaire vrijheid."

TER DRUKKERIJ VAN C. VAN GORCUM & COMP., TE ASSEN.

BIJBLAD van de Provinciale Drentsche en Asser Courant van 20 Mei 1854.

REDEVOERING, door den heer Mr. P. van der Veen gehouden in de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van 10 dezer, bij gelegenheid van de algemeene beraadslagingen over het ontwerp van wet op het armbestuur.

Mijnheer de President, de verschillende opvattingen der bepalingen van art. 195 der Grondwet en de zeer uiteenloopende beschouwingen omtrent het armbestuur, waaronder er zijn die ook ik deel en waarmede ik mij kan vereenigen, zijn in de voorloopige verslagen van dit en een vorig wets-ontwerp en nu in deze discussie reeds zoo breedvoerig uiteengezet, dat ik mij zou onthouden hebben het woord daarover te vragen, wanneer ik, juist om dat verschil van meening, het niet noodig had geoordeeld, om reden te geven van mijne stem over dit wets-ontwerp, opdat mijne bedoeling niet verkeerd zou kunnen worden uitgelegd.

Ik zal mij nu ook met weinige woorden tot het hoofdbeginsel kunnen bepalen.

Inwendige orde en rust zijn onloochenbaar een eerst en voornaamst vereischte tot instandhouding der maatschappij. Geen erger vijand van orde en rust kan in de maatschappij worden gevonden dan armoede, zoowel om de ondeugden waarvan zij dikwerf het gevolg is, als om die welke veelal door haar ontstaan.

Het bewijs voor deze stelling levert de geschiedenis van alle tijden, maar die der laatste jaren wel in 't bijzonder.

Het is dan ook niet vreemd dat onze grondwetgever [illegible] bestanddeel van onheil [illegible] maatschappij en het voetspoor volgende van hetgeen daaromtrent reeds bestond, gemeend heeft daartegen waarborgen in de Grondwet te moeten vaststellen.

Die waarborgen zijn gereedst en natuurlijkst daarin te vinden, dat de armen en alles wat dezelve betrof, niet aan zich zelven werden overgelaten, maar dat er een bestuur over dezelve was aangesteld en dat op dit bestuur door de hoogste magt in den Staat aanhoudend toezigt werd gehouden, blijkbaar uit een verslag dienaangaande jaarlijks aan de volksvertegenwoordiging te geven.

Dat armbestuur, hetwelk wel niet enkel den persoon des bestuurders maar ook de regelen van bestuur omvat, die zorg der Regering omtrent het armbestuur moesten zijn geregeld, geregeld bij de wet.

De grondwetgever heeft geoordeeld, dat armbestuur niet zelf te moeten regelen, niet bepaald aan iemand te moeten opdragen, zeker omdat, bij zoo dikwerf veranderende omstandigheden en belangen, bij steeds voortschrijdende ontwikkeling van maatschappelijke toestanden, omtrent de regelen, dat armbestuur evenzeer aan verandering onderhevig moesten zijn, en dus minder in eene grondwet te huis behoorden.

Overeenkomstig deze beginselen luidt onze Grondwet nu in art. 195: „Het armbestuur is een onderwerp van aanhoudende zorg der Regering en wordt door de wet geregeld; de Koning doet van de verrigtingen dienaangaande jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven."

De hoofdbepaling, de zorg der Regering voor het armbestuur, was ook reeds in de vorige Grondwet en het ontwerp van de Commissie van Maart 1848 opgenomen, terwijl ook vroeger reeds *het algemeen bestuur* omtrent deze zaak verordeningen had gemaakt.

De Regering, waaraan de aanhoudende zorg, *zorg* die ongetwijfeld *toezigt* insluit, de Regering, waaraan de zorg voor het armbestuur natuurlijk wordt opgedragen, omdat zij reeds geroepen is te waken voor de algemeene belangen des lands en zij alleen van haar onzijdig standpunt, 't alles kunnende overzien, een onpartijdig oppertoezigt kan uitoefenen, de Regering moet aan den wetgever al die maatregelen voorstellen, welke zij noodig heeft, om hare zorg omtrent het armbestuur aanhoudend en behoorlijk te kunnen uitoefenen, benevens de regeling van het armbestuur zelf.

Men zegt, er zijn er, die beweren, dat aan de Regering het gansche armbestuur zou zijn opgedragen, ook dat zulks niet betreffende het gansche armbestuur maar toch voor een deel 't geval zou zijn, en dat dan ook *de zorg der Regering* ALLEEN *dat aan dezelve toegekend gansch of gedeeltelijk armbestuur zou betreffen*. Ik mag echter opmerken, dat art. 195 der Grondwet in het geheel niet spreekt van eenig armbestuur der Regering, noch van eenig armbestuur door de Regering uit te oefenen.

De Grondwet bepaalt alleen, dat het armbestuur (in 't algemeen) is een onderwerp van aanhoudende zorg der Regering.

Geheel is dus de zorg omtrent het armbestuur, zeer verschillend van en in 't geheel niet het armbestuur zelf, dat aan de Regering wordt opgedragen.

Bij de veronderstelling, dat het gansche armbestuur aan de Regering ware opgedragen, zou het overbodig geacht kunnen zijn, ook nog die zorg der Regering zelve aan de Regering als een onderwerp harer aanhoudende zorg aan te bevelen. Dit zou een ongegrond, overbodig wantrouwen aan de behoorlijke waarneming van eene harer eerste pligten door de Regering zijn geweest.

Bij eene veronderstelde opdragt van een gedeelte van het armbestuur aan de Regering, zou dit wantrouwen zooveel te grooter zijn, omdat de grondwetgever alsdan geheel stilzwijgend zou voorbij zijn gegaan alle andere armbesturen. In tegenoverstelling van het wantrouwen omtrent het bestuur der Regering, zou de grondwetgever aan de overige armbesturen zoo groot vertrouwen hebben geschonken, dat hij het onnoodig hield, niet enkel om dezelve ook aan de zorg der Regering te onderwerpen, maar zelfs om dan ten minste aan hen even als aan de Regering de aanhoudende zorg omtrent hun bestuur aan te bevelen.

Die veronderstellingen dus strijden niet alleen met de letter, ook met den geest der Grondwet.

Neen! de grondwetgever heeft hier niet bepaald het oog gehad op een armbestuur der Regering, door de Regering uit te oefenen. De grondwetgever heeft noch uitsluitend aan de Regering, noch aan iemand anders het bestuur over de armen opgedragen, dat heeft hij aan den gewonen wetgever overgelaten, door te bepalen: „het armbestuur wordt door de wet geregeld": altijd *het armbestuur als een onderwerp van aanhoudende zorg der Regering.*

Aan den wetgever is opgedragen de regeling van *het armbestuur*, aan de Regering de aanhoudende zorg voor *het armbestuur. Het armbestuur*, zooeven reeds zeide ik, dat de grondwetgever met het armbestuur, waaromtrent hij de zorg aan de Regering opdroeg niet konde bedoeld hebben uitsluitend een armbestuur door de Regering; evenmin kan de grondwetgever hebben gewild, dat de wetgever alleen zou regelen een armbestuur door de Regering. Immers wanneer de grondwetgever bezorgd is geweest over de onheilen ten gevolge van armoede kunnende ontstaan en daartegen tot waarborg heeft gewild een wettelijk geregeld bestuur en het toezigt der Regering daarover, dan kan de grondwetgever onmogelijk een deel der armen of der armbesturen daarvan hebben willen uitsluiten; dan zouden die waarborgen ondoelmatig, nietsbeteekenend zijn. Zullen die waarborgen iets beteekenen dan moet de grondwetgever in art. 195 hebben bedoeld, het armbestuur onverschillig door wie uitgeoefend; alle verschillende armbesturen die er mogten zijn, te zamen genomen. Ware dit niet zoo dan zou de orde en rust in den Staat afhangen van den goeden wil, van de meer of minder doelmatige regeling der armbesturen die geheel op zich zelven stonden. De regering zou dan alleen repressief kunnen handelen en niet preventief, welk laatste zeker in de bedoeling van den grondwetgever moet gelegen hebben.

Een waarborg, dat de zorg, het toezigt der Regering niet zal ontaarden is mede gelegen in het jaarlijksch verslag dat de Regering ook dienaangaande aan de Staten-Generaal moet doen. Van deze zijde hebben de armbesturen dus geene vrees te koesteren.

De noodzakelijkheid van het behoud van orde en rust in de maatschappij is, mijns erachtens, het beginsel der bepalingen van art. 195 en hier behoeft dus geen sprake te zijn van eenig regt der armen op onderstand.

Nu zal het niet te ontkennen zijn, dat het ook tot behoud van orde en rust kan strekken het bestuur der armen zooveel mogelijk te laten in handen van hen, aan wie zulks uit den aard van hunnen stand is toevertrouwd, of aan wie zulks volgens vroegere instellingen was opgedragen, altijd echter behoudens den noodigen waarborg voor een goed beheer.

Evenzeer is het in 't belang van den Staat, om het onderhoud der armen en de bekostiging der inrigtingen tot wering van armoede, zooveel mogelijk, aan de bijzondere personen over te laten en aan de liefdadigheid zoo min mogelijk belemmeringen in den weg te leggen.

Ik geloof dus, dat het tegen het staatsbelang zou zijn het bestuur over alle armen en de gansche armverzorging uitsluitend aan de Regering op te dragen, daartoe zou ik nimmer willen medewerken.

Om echter de armverzorging, zelfs onder toezigt der Regering, geheel over te laten aan de kerkelijke en particuliere liefdadigheid, acht ik verderfelijk voor de liefdadigheid, want de gansche last zou eindelijk neêrkomen op hen, die gevoelig voor het leed van anderen en medelijdend zijn, en die last zou zeer zeker ook voor dezen te zwaar worden, zoodat zij dien niet meer zouden kunnen en ten laatste niet meer zouden willen dragen. Onuitvoerbaar althans, zoo men de orde en rust in de maatschappij niet zeer ligtvaardig wil wagen, immers er zullen wel altijd armen overblijven, die, om eene of andere reden, door niemand worden bedeeld of verzorgd. Die onverzorgden, aan zich zelven overgelaten, zouden zeer gevaarlijk worden voor de veiligheid van personen en goederen. Dezen te besturen of te doen besturen, te verplegen en toezigt op te houden, is, naar mijn inzien, de pligt der Regering.

Kan dit geschieden, door zulks aan bestaande arm besturen op te dragen, met tegemoetkoming in de kosten van verpleging, het kan voor den Staat welligt dikwerf de beste en minst kostbare wijze zijn.

Hoe beter geregeld in alle deelen, zoowel wat betreft de armlastigheid als wijze van verpleging, hoe beter geregeld de verzorging der armen door de verschillende besturen zal zijn, zooveel te geringer zal het getal worden, dat ten laste komt der Regering, en het wenschelijke hiervan zal voorzeker niemand willen betwisten.

Aan een wets-ontwerp, waarbij deze, naar mijne wijze van beschouwing, grondwettige beginselen zullen zijn aangenomen, zal ik gaarne mijne stem geven.

Maar wanneer ik zie, dat het ontwerp de meeste armbesturen bijkans geheel aan de zorg der Regering onttrekt, en naar eene uitlegging van art. 195 schijnt over te hellen in eenen beperkten zin; wanneer althans het beginsel, dat ik voorsta en nog meen in het ontwerp te vinden, niet zoo volledig is uitgevoerd als het mij nuttig en noodig voorkomt, dan aarzel ik, om mijne stem aan hetzelve te geven en zal die althans van nadere en meer stellige verklaringen van den Minister van Binnenlandsche Zaken en van in het ontwerp te brengen wijzigingen afhankelijk zijn.

REDEVOERING, door den heer van Heiden Reinestein in de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van 11 dezer gehouden, bij gelegenheid van de algemeene beraadslagingen over het ontwerp van wet op het armbestuur,

Indien ik het woord heb gevraagd, Mijnheer de Voorzitter, om ook mijne zienswijze over dit gewigtig onderwerp te doen kennen, dan is het niet om mij te wagen op het ruime veld van bespiegelingen en van theoriën, dat dit onderwerp uit den aard der zaak oplevert. Ik zal mij meer bepalen tot het ontwerp van wet zelf. Intusschen veroorloof ik mij, vooraf op te nemen een paar punten, die in den loop der discussiën zijn in het midden gebragt, en waartegen ik gaarne eenige refutatie zou doen hooren. Het eerste betreft het *toenemen* van het *pauperisme*. Men heeft daarop ook weder in deze discussie gewezen. Ten opzigte van het toenemen van het pauperisme zijn ons bij herhaling verschrikkelijke tafereelen geleverd, welligt zullen ons nog verschrikkelijker geleverd worden, en ik geloof werkelijk, dat het, zoo dikwijls de gelegenheid zich aanbiedt, pligt en roeping is, om tegen die schrikbeelden op te komen en de waarheid aan den dag te brengen. Dat pauperisme is geene zaak, Mijnheer de Voorzitter, van den dag van heden. Wanneer ik Aristoteles hoor zeggen: „*Multa seditionum causa in paupertate civium nostrorum esse videtur:*" de oorzaak van vele oproeren is gelegen in de armoede onzer burgeren, — dan voorzeker vind ik daarin een bewijs, dat het pauperisme al lang bestaan heeft. „De armen hebt gij altijd met u," dat heilige woord hebben wij zoo even hooren aanvoeren. Van den tijd van Aristoteles af, vóór en na dien tijd, is het met het pauperisme gegaan als met de eb en vloed op zee, het is dan eens af-, dan weder eens toegenomen, maar het is blijven bestaan, het bestaat ten huidigen dage, en het zal nimmer worden weggenomen. Maar nu zoekt men de oorzaak van dat pauperisme juist aan de verkeerde zijde. Dat het pauperisme op dit oogenblik toeneemt, wil ik voor een oogenblik toegeven, maar ik geloof, dat de oorzaak daarvoor niet te zoeken is in omstandigheden, die bepaaldelijk in ons land en niet elders bestaan. Immers men ziet het op dit oogenblik overal, het is welligt tijdelijk, het zal wel weêr afnemen, maar thans wordt het door geheel Europa opgemerkt. Men schrijft dat hier te lande toe aan de werking van ons belastingstelsel, vooral van onze accijnswetten. Men heeft er op gewezen, dat bij gelegenheid van eene vorige discussie door een geacht lid dezer Vergadering was melding gemaakt van een verschijnsel, dat hij had nagespoord: de verhouding namelijk tusschen de toenemende bevolking en het afnemen van de belasting op het verbruik. Ik herinner mij niet, of dat denkbeeld gerencontreerd is; een geacht lid der Vergadering heeft gezegd: neen; maar ik geloof toch, dat er zeer vele redenen zijn, die dat verschijnsel kunnen verklaren, zonder dat men het juist behoeft te zoeken in een toenemend pauperisme, of zonder dat men daaruit tot dat toenemen behoeft te besluiten. Men heeft, bij voorbeeld de hoogere prijzen van de granen, de afschaffing van de belasting op het verkens- en schapenvleesch, maar men heeft vooral toenemende fraude, en dit moet men niet uit het oog verliezen, want ik kan aan de vergadering dit zeggen, dat het zoo waar is dat de fraude toeneemt, en dit eene voorname oorzaak is, dat onder anderen de belasting op het gemaal minder opbrengt, dat voor korten tijd een geacht molenaar mij gezegd heeft, dat hij kans zag, wanneer hij het wilde doen, met de hulpmiddelen, die de kunst in de laatste jaren heeft uitgedacht, en waarop men vroeger minder bedacht was, twee derden van zijne belasting te frauderen.

Ik geloof, Mijne Heeren, dat het toenemen van het pauperisme uit geheel andere oorzaken moet afgeleid worden, als uit ongeloof en de treurige gevolgen daarvan; uit het toenemend gebruik van *sterken drank;* uit de steeds grooter wordende *weelde;* uit de zucht om zich te verheffen boven zijn stand, en wat dies meer zij. Dat zijn, mijns inziens, de ware oorzaken der verarming die over geheel ons werelddeel hare werking hebben doen gevoelen. Bij ons te lande bestaat er echter nog eene bepaalde reden: de instelling der burgerlijke armbesturen. Voor 1818 was de staat van zaken geheel anders; de wet is op zich zelve wel niet kwaad; de eigenlijke bedoeling schijnt geweest te zijn, het domicilie van onderstand te regelen; maar de reeks van Koninklijke besluiten, die haar naderhand hebben uitgebreid, en niet overeenkomstig de bedoelingen waren van den wetgever, hebben ons in den ongelukkigen toestand gebragt, waarin wij thans verkeeren. De huisvader, die vroeger bezwaar maakte zijn gebrek aan de diakonie bekend te maken, en daarin eene soort van schande zag, begreep nu dat hij een zeker regt had; hij wendde zich tot de hoogere autoriteit, die aan de mindere autoriteit last gaf, om den man in zijne behoefte te gemoet te komen, en daardoor verloor hij ten eenen male den prikkel, die hem vroeger deed trachten om zich van de diakonie vrij te houden. Die burgerlijke armenzorg werd bij velen aanleiding tot luiheid en werkeloosheid.

Een tweede punt, dat ik hier heb hooren aanvoeren, is het *jus pauperum*, waarvan een onzer geachte medeleden gesproken heeft. Ik houd het er voor, Mijne Heeren, dat de erkenning van zoodanig *regt* der armen, tot zeer verkeerde consequentien zou leiden. De armen mogen hoogstens aanspraak doen gelden op de Christelijke liefdadigheid. Dat beginsel van het *jus pauperum* is, dunkt mij, even verkeerd als dat der *bona pauperum*, goed der armen, dat in het vorig wetsontwerp was aangenomen, en waarin het *goed* der *kerkelijke gemeente*, *goed* der *armen* werd genoemd.

Wat de wet zelve betreft, ik betreur het, dat men niet in overleg is getreden met de Kerk. Dat kwaad is niet meer te herstellen; maar ik voor mij acht er de zaak sterk door gepraejudicieerd. Wanneer men dit gedaan had, gelijk door den vorigen spreker verlangd is, en waarop ook andere sprekers hebben gedoeld, zou men de groote punten met elkander in verband hebben kunnen brengen en botsingen hebben voorkomen, die, ingeval dit ontwerp wet wordt, bijna onvermijdelijk zijn. Onder die groote punten stel ik b. v. het domicilie van onderstand. Bij de Hervormde kerk bestaan er ten opzigte van de diakonie bepalingen, die het verleenen van onderstand regelen. In de eerste plaats wordt het lidmaatschap als vereischte genoemd; en nu geloof ik, wanneer men met het kerkbe-

stuur had geraadpleegd, er welligt eene uitbreiding aan die bepalingen zou zijn gegeven, die wenschelijk zoude zijn, ten einde de wet in overeenstemming te doen wezen met de kerkelijke verordeningen en reglementen.

De vroeger ingediende wets-ontwerpen hadden dit voorregt, dat zij consequent doorvoerden het beginsel, dat zij voorop hadden gesteld. De strekking van die ontwerpen — het doel van den voorsteller was het misschien niet, maar zij zouden er toe geleid hebben — de strekking was, om te geraken tot volkomene staats-armenzorg, met loslating van alles, wat kerkelijke liefdadigheid was. Nu heeft dit wets-ontwerp, vergelijkenderwijze (gelijk ook in het Voorloopig Verslag gezegd is) veel goeds; maar ik betreur het, dat het beginsel, dat volgens de Memorie van Toelichting daarin moest zijn vooropgesteld, niet zuiver in het ontwerp is voorgesteld, gelijk ook vorige sprekers hebben opgemerkt. Ik kan mij slechts twee zuivere systema's voorstellen: het eerste is *zuivere* STAATS-ARMENZORG, en het tweede *zuivere* KERKELIJKE LIEFDADIGHEID, *niet gepaard* met eene *staatszorg*, want tegen zulk eene verbinding kant ik mij ten zeerste, maar gepaard met eene politiezorg tegenover bedelaars, landloopers en dergelijken, hetzij door middel van kolonisatie of anderzins. Nu laat dit ontwerp het eerste systema, staats-armenzorg, los, en stelt zich het tweede beginsel; maar ik geloof niet, dat het dit systema consequent doorvoert.

De instellingen van liefdadigheid, bepaaldelijk de kerkelijke, die ik hier op het oog heb, ressorteren alleen onder de Kerk, wat men er ook van zeggen moge. Bepaalt nu art. 195 van de Grondwet, dat de Regering ten opzigte van hare verrigtingen nopens het armbestuur verslag moet uitbrengen, dan kunnen er echter door de Regering geene andere inlichtingen in dat verslag worden gegeven, dan die onder hare bevoegdheid zijn gelegen, en, aangenomen dat de kerkelijke instellingen van liefdadigheid geheel behooren onder het ressort van de Kerk, dan mag ook de Regering zich daarmede niet inlaten, en die instellingen niet aan banden leggen. De inlichtingen, die de Regering noodig mogt hebben voor haar verslag, zouden juist veel beter en veel deugdelijker verkregen kunnen worden, wanneer men had ingeslagen den weg, dien ik had gewenscht dat men bewandeld had, wanneer men zich namelijk verstaan had met de Kerk. Zoo de Regering gezegd had aan de hoofden van die Kerk, des noods aan de gemeenten zelve vooral daar, waar geene dadelijke hoofden of besturen waren: „die en die inlichtingen heb ik noodig voor mijn verslag, heb de goedheid mij die te geven," dan geloof ik niet, dat die inlichtingen zouden worden geweigerd. Nu zal men mij tegenwerpen: „steeds neemt het getal der weigerachtige besturen toe;" maar waardoor komt dit? Ik heb jaren lang den last, maar ook het genoegen gehad, werkzaam te wezen in een armbestuur, en toen is mij gebleken, dat de gevolgen van die Koninklijke besluiten ter explicatie van de wet van 1818, zijn geweest, dat de armbesturen begrepen hebben, hetzij dan te regt of te onregte, dat het doel der Regering was, om zich langzamerhand van hunne [illegible] maken, en toen zijn die [illegible] en hebben zij gezegd: wij moeten oppassen en niet zoo spoedig en zoo volledig al die inlichtingen geven, die door de Regering van ons gevraagd worden, en dit vooral ook omdat men jaarlijks uitgebreider opgaven van regeringswege verlangde.

Ik geloof, dat die weigerachtigheid tot het geven van inlichtingen zeer goed aldus is te verklaren, en ik geloof ook, dat die oppositie niet zal ophouden, wanneer men de armbesturen aan banden legt; wanneer zij daarentegen geheel vrij zijn, dan zullen de armbesturen volgaarne opgaven geven. Maar buitendien, aangenomen dat het geven van die inlichtingen, onder bedreiging van straf bij de wet gevorderd worde, dan zal dit juist strekken, om eene onjuiste statistiek te leveren, die niet aan het doel beantwoordt, waarin de zaken niet naar waarheid worden voorgesteld; want de armbesturen, die nu voldoende en juiste opgaven geven, zullen, daartoe gedwongen, die welligt blijven doen, maar die besturen, die weigerachtig zijn geweest, zullen, door de wet tot opgaven verpligt, onvolledige opgaven blijven geven; zij zullen niet meer geven dan zij — men vergunne mij de uitdrukking — kwijt willen wezen. Het gevolg van dat alles zal verder zijn, dat de Regering, die volgens de vroegere wets-ontwerpen over dit onderwerp tevens contrôle zoude hebben uitgeoefend, en zich door de meest krachtdadige middelen de verlangde inlichtingen zoude hebben kunnen verschaffen, nu zonder contrôle, als het ware lam zal zijn, en zich steeds zal moeten vergenoegen met de mededeelingen, die zij zal verkrijgen. Ik geloof dus dat het doel, hetwelk men zich voorstelt, nimmer zal worden bereikt.

Eene eerste voorwaarde om te kunnen geraken tot het zuiver stelsel van Christelijke liefdadigheid, is dus de volkomen vrijheid der diakoniën. Eene tweede voorwaarde daarvoor is, dat men eindelijk bepaald terugkome van het ellendige subsidie-stelsel, waarop reeds dikwijls is gewezen, maar waarop inderdaad niet genoeg kan gewezen worden. Men kan daarvan zeggen: hinc illae lacrymae. Ik weet wel, dat er zeer geachte leden zijn, die hierin van meening met mij verschillen, maar ik houde mij overtuigd, dat dit stelsel hoogst nadeelig, onregelmatig en onbillijk werkt, vooral in plaatsen waar gemeenten van verschillende gezindheden gevestigd zijn. Dat ongelukkige stelsel, Mijne Heeren, moet vervallen. Ik ben echter het denkbeeld niet toegedaan, om hierin in eens een stouten greep te wagen, waarvan het doel zou zijn, om alles ten onderste boven te keeren; zoo radicaal ben ik niet. Wij mogen toch niet vergeten, gelijk reeds te regt is opgemerkt, dat wij hier geene table rase hebben, maar den staat van zaken moeten aannemen, zoo als die zich op dit oogenblik bevindt. Dien staat van zaken nu moeten wij verbeteren, en door dien langzamerhand te verbeteren, moeten wij komen tot den normalen toestand van het zuiver stelsel van Christelijke liefdadigheid, gepaard met politiezorg voor die personen, die zich aan bedelarij, landlooperij en wat dies meer zij, schuldig maken.

Met betrekking tot de opbrengst dier subsidien moet ik opmerken, dat zij, die thans het bedrag daarvan bijeenbrengen, deze som later op eene andere wijze [illegible] bezielen, dat zij zich niet langer op subsidien mogen verlaten, zullen zij hunne leden tot mildere gaven opwekken, en zoo zal, wat anders aan de gemeentekas verpligt werd bijdragen, thans aan de kerkelijke kas vrijwillig worden geschonken. De behoeften zullen tevens minder zijn, want de kerkelijke besturen zullen dan ook veel zuiniger bedeelen dan thans, zij zullen zich behelpen met de fondsen die zij bezitten, en zich voor eene ruimere bedeeling niet langer op de bijdragen van de gemeentekas verlaten. Het meerder beroep op de liefdadigheid hunner medeleden noodzakelijk geworden, zal van zelf tot het meest zuinig beheer leiden, hetgeen daarenboven aan de contrôle der gemeente, die hare diakenen kiest, blijft overgelaten.

Ik geloof dus dat men er bepaald naar streven moet om de subsidien te doen afnemen; men moet daartoe een middel, hetzij in eene vermindering van het bedrag dat gesubsidieerd wordt, hetzij door de gesubsidieerde kerkelijke besturen aan zwaardere banden te leggen, hetzij in eene andere poging vinden, maar langzamerhand moet men dat treurig stelsel verlaten ten einde tot het meer zuiver terrein der Christelijke liefdadigheid te geraken. De ondervinding van de laatste jaren heeft reeds geleerd welke voordeelige resultaten het streven naar vermindering der subsidien heeft opgeleverd. Ondanks de hoogere prijzen der levensmiddelen en daardoor ontstane meerdere armoede heeft men in de naburige provincien van de mijne, ik meen in Groningen maar bepaaldelijk in Friesland, gezien en ondervonden, op welk een dwaalspoor men door de subsidien gebragt is. Men heeft ze [illegible] verminderd, [illegible] 's Gravenhage heeft plaats gehad, en het gevolg daarvan is geweest, dat men zich zonder die bijdragen even goed gered heeft als vroeger, en dat niettegenstaande de behoeften werkelijk vermeerderd waren. Dit is eene omstandigheid, die, naar mijn inzien, sterk pleit voor eene geleidelijke, maar aanhoudende en krachtige verlating van dat stelsel. Ik kan der Regering te dien aanzien dus niet genoegzaam in bedenking geven, om zich te willen vereenigen met amendementen bij wijze van transitoire bepalingen, die daaromtrent welligt zullen worden voorgesteld.

Wat nu ten slotte mijn denkbeeld over de wet zelve betreft, ik moet erkennen dat zij, die geroepen zijn daarover een oordeel te vellen en eene stem uit te brengen, zich in een moeijelijken toestand bevinden. Aan de eene zijde moet men zich voorstellen den treurigen staat van zaken, waarin men zich bevindt, de volstrekste noodzakelijkheid om daaruit te geraken en de moeijelijkheid om bij eene verwerping der wet iets beters te verkrijgen, maar van eene andere zijde mag men toch ook geene groote beginsels verzaken. Hoezeer dus ook genegd om veel van mijne individuele opinien op te offeren, moet ik echter [illegible] uit te brengen stem te zullen regelen naar de inlichtingen, die ik nader van den Minister hoop te vernemen en van het nader licht, dat over de zaak zal worden verspreid, en van het lot dat sommige amendementen zullen onder gaan, die aan de Vergadering zullen worden voorgedragen.

TER DRUKKERIJ VAN GRATAMA, TE ASSEN.